

POLITIET

Politidirektoratet og Oslo politidistrikt

Hatkriminalitet i Norge 2022

Juni 2023

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1. Innledning	5
2. Metode	7
3. Registrerte anmeldelser med hatmotiv.....	8
3.1. Type lovbrudd	12
3.1.1. Hatefulle ytringer.....	13
3.1.2. Diskriminering.....	15
3.1.3. Fysisk vold med hatmotiv	16
3.1.4. Hatkriminalitet mot offentlig tjenesteperson	18
3.1.5. Hensynsløs adferd	20
3.2. Ulike hatmotiv.....	22
3.2.1. Grunnlag hudfarge/etnisitet	24
3.2.2. Grunnlag religion	26
3.2.3. Grunnlag antisemittisme.....	28
3.2.4. Grunnlag seksuell orientering	30
3.2.5. Grunnlag kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk	32
3.2.6. Grunnlag nedsatt funksjonsevne	34
3.3. De involverte i straffesaken.....	36
3.3.1. De fornærmede	36
3.3.2. De mistenkte	40
3.3.3. Om barn -og unge	45
4. Avgjørelser	47
4.1. Påtaleavgjørelser	47
4.1.1. Oppklaringsprosent	47
4.1.2. Saksbehandlingstid	48
4.2. Rettskraftige avgjørelser.....	48
4.2.1. Avgjorte anmeldelser	49
4.2.2. Rettskraftige avgjørelser mot mistenkte.....	49
4.3. To dommer fra Høyesterett vdr. strl. § 185	50
5. Spesielle hendelser.....	52
5.1. Terrorangrepet 25. juni 2022	52
5.2. Anmeldt hatkriminalitet i kjølevannet av Russlands invasjon av Ukraina	52
5.3. Ytringsfrihetskommisjonen – NOU 2022:9	53
6. Vedlegg	54
6.1. Tipsportalen.....	54

Forord

Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet ble etablert i 2021. Kompetansemiljøet er lagt til Oslo politidistrikt (OPD), som har hatt en egen hatkriminalgruppe siden 2014. Mandatet til miljøet er å heve kompetansen rundt hatkriminalitet, samt bistå alle landets politidistrikt med kunnskap og veiledning innenfor fagfeltet. I 2022 har hovedfokuset vært forankring av nasjonal opplæring i politidistriktenes ledergrupper, samt etablering av kontaktpunkt og opplæringsteam i hvert distrikt. Kompetansemiljøet avholdt sin første nasjonale digitale konferanse i oktober 2022.

I 2023 skal kompetansemiljøet ut til alle politidistrikt og ha opplæring for utpekte ressurspersoner, som igjen skal besørg kompetanseheving i deres distrikt. En ser at kunnskapen rundt hatkriminalitet er varierende i de ulike politidistriktene og antar at den nasjonale opplæringen i 2023 vil gi en positiv effekt. Dette ved økt avdekking av hatkriminalitet, høyere kvalitet innenfor etterforskning og påtalearbeid, bedre ivaretagelse av de fornærmede, samt tettere dialog med tverrfaglige samarbeidspartnere.

Oslo politidistrikt har årlig gitt ut en egen hatkriminalrapport. En slik rapport vil ikke utgis for 2022. Politidirektoratet har i stedet anmodet Oslo politidistrikt om å utarbeide denne nasjonale rapporten - som viser trekk og utvikling for anmeldt hatkriminalitet i hele landet for 2022.

Ida Melbo Øystese

Politimester

Oslo politidistrikt

Sammendrag

Hatkriminalitet defineres som straffbare handlinger som helt eller delvis er motivert av, eller har sin bakgrunn i andres hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion/livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk, eller nedsatt funksjonsevne.

Rapporten omhandler forhold som er anmeldt som hatkriminalitet. Det er grunn til å tro at det er mørketall, ved at noe hatkriminalitet ikke blir anmeldt. Samtidig rammes ikke alle handlinger som anmeldes og registreres som hatkriminalitet av straffelovens bestemmelser. Rapporten gir derfor ikke et fullstendig bilde på omfanget av hatkriminalitet i Norge.

Totalt ble det registrert 923 anmeldelser kodet som hatkriminalitet i Norge i 2022. Dette er en økning på 13 % fra året før. Sammenliknet med gjennomsnittet for anmeldt forhold i perioden 2017 – 2021 er økningen på 32 %. Utviklingen antas å ha sammenheng med økt bevissthet rundt hatkriminalitet i befolkningen, i tillegg til økt kompetanse hos politiet, det kan heller ikke utelukkes en reel økning av hatkriminalitet. Oslo politidistrikt etterforsket ca. en tredjedel av disse anmeldelsene i 2022.

Hovedtrekkene i rapporten viser at hatefulle ytringer og ulike typer vold, inkludert trusler, er lovbruddene som utmerker seg. Hatefulle ytringer har vært mest fremtredende de siste årene og i 2022 ble det registrert 391 slike anmeldelser.

Hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse viser seg å være det vanligste hatmotiv og utgjør 55 % av alle registrerte hatmotiv. Det er grunn til å merke seg økningen i antall anmeldelser av hatefulle ytringer med seksuell orientering som motiv. Antallet har økt med 57 % det siste året, fra 54 til 85 anmeldelser.

Straffeloven § 266 om hensynsløs atferd er et straffebud som brukes relativt ofte i hatkriminal saker. I 2022 ble det anmeldt 127 saker om hatkriminalitet som ble subsumert under straffeloven § 266. Dette representerer en økning på 22 % fra 2021, hvor det ble registrert 104 anmeldte saker.

De to siste årene har det skjedd en betraktelig økning i antall anmeldte hatmotiverte saker gjennom sommeren og utover høsten på grunnlaget seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

I andre halvår 2022 var det en tredobling i antall anmeldelser for hatefulle ytringer på grunnlagene seksuell orientering og kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, sammenliknet med første halvår 2022. Det antas at økningen kan ha sammenheng med terrorsaken den 25. juni 2022¹. Det er uklart om den markante økningen skyldes at det ble begått flere straffbare handlinger, eller om det kan begrunnes i økt tilbøyelighet til å anmelde hatefulle ytringer.

¹ Jf. kapittel 5.1.

1. Innledning

Hatkriminalitet har fått økt oppmerksomhet de seneste årene, både i forskning og i media, men også hos politiet. Hatkriminalitet har konsekvenser for den som rammes direkte, for de som tilhører samme gruppe og for samfunnet som helhet, da denne form for kriminalitet i ytterste konsekvens kan true demokratiske verdier, slik som ytringsfrihet og likeverd. Kunnskap om skadevirkningene av hatkriminalitet har satt forebygging og bekjempelse av slik kriminalitet, høyt på den politiske dagsordenen. Det har kommet en rekke handlingsplaner på feltet de siste årene. Dette markerer viktigheten av arbeidet mot hatkriminalitet og hvilket fokus slik kriminalitet skal ha på tvers av ulike etater.

Det finnes ingen universell definisjon av hatkriminalitet. Oslo politidistrikt benytter en definisjon som tar utgangspunkt i kjernebestemmelsene i lovgivningen om hatkriminalitet, nemlig straffelovens §§ 185 og 186. Definisjonen lyder slik:

Hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis er motivert av, eller har sin bakgrunn i andres hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion/livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk, og/eller nedsatt funksjonsevne.

Ordlyden tilsier at det må finnes en årsakssammenheng mellom det straffbare forholdet og fornærmedes tilhørighet til de vernede grunnlagene.

Hatkriminalitet er ikke avgrenset til bestemte straffebud. Overordnet kan ulike typer hatkriminalitet deles opp i tre bolker, hvor den første består av handlinger som omfattes av straffeloven §§ 185 og 186 om *hatefulle ytringer* og *diskriminering*. Overtredelse av disse bestemmelsene anses som hatkriminalitet uten videre.

Den andre bolken består av straffeloven § 264 om grove trusler, § 272 om grov kroppskrenkelse, § 274 om grov kroppsskade og § 352 om grovt skadeverk. Det følger av disse bestemmelsene at det i vurderingen av om lovbruddet skal subsumeres som en grov overtredelse, blant annet skal legges særlig vekt på om overtredelsen var motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, seksuelle orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller nedsatte funksjonsevne.

Den tredje bolken gjelder alle andre straffbare forhold, hvor straffen kan skjerpes i medhold av straffeloven § 77 bokstav i dersom lovbruddet har sin bakgrunn i andres religion eller livssyn, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk, funksjonsevne eller andre forhold som støter an mot grupper med et særskilt behov for vern. Denne generelle straffeskjerpelsesbestemmelsen har altså et noe videre anvendelsesområde enn bestemmelsene under de to andre bolkene, idet det åpnes opp for å ta hensyn også til andre grupper enn de særskilt nevnte. Det er også verdt å merke seg at det for bestemmelsene under bolke to er et krav om at lovbruddet er motivert av at *fornærmede* tilhører et av de vernede grunnlagene,

mens det for bruk av straffeskjerpelsesbestemmelsen i § 77 bokstav i er tilstrekkelig at lovbruddet har sin bakgrunn i at *andre* tilhører et av de vernede grunnlagene.

Registrering av hatkriminalitet skiller seg ut fra politiets øvrige registrering av anmeldelser, ved at det blir registrert et hatmotiv i tillegg til straffebud. Hatmotiv kommer ikke alltid frem ved anmeldelse. Uttrykket "doble" mørketall blir brukt i sammenheng med hatkriminalitet, ettersom slik kriminalitet ofte ikke blir anmeldt, samt at saker ikke alltid oppfattes å være hatkriminalitet for politiet, og derfor ikke blir registrert korrekt. Det er likevel grunn til å tro at politiets registrering av hatkriminalitet har blitt betraktelig forbedret som følge av økt kunnskap og fokus.

Etterforskning av hatkriminalitet skal prioriteres. I Riksadvokatens mål- og prioriteringsskriv for straffesaksbehandlingen i 2023² står det at hatkriminalitet fremdeles skal vies særskilt oppmerksomhet. Arbeidet mot hatkriminalitet har blitt et fellesskapsansvar, som både samfunnet og politiet tar på alvor.

Denne rapporten er et bidrag til dette arbeidet. Den viser statistikk over anmeldt hatkriminalitet i Norge i 2022 og utviklingstrekk de siste årene. **Det er viktig å presisere at rapporten omhandler anmeldt hatkriminalitet, og ikke det faktiske omfanget av hatkriminalitet i Norge.** Data til rapporten er fremskaffet gjennom søk i analyseprogrammet PAL for STRASAK, og uttrekket er gjort ved å hente ut anmeldelser registrert i Norge i perioden 2017-2022.

Rapportens oppbygging:

Rapportens andre kapittel beskriver metoden som er brukt for innhenting av data. Tredje kapittel omhandler registrerte anmeldelser med hatmotiv kategorisert etter type lovbrudd, ulike hatmotiv og hvem de involverte i straffesaken er. Fjerde kapittel omhandler avgjørelser tatt i forbindelse med hatkriminalitetsaker, herunder to relevante dommer avsagt av Høyesterett i 2022. Femte kapittel tar for seg spesielle hendelser relatert til hatkriminalitet. Avslutningsvis, i kapittel 6, vil man finne relevante vedlegg.

² <https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2023/02/M%C3%A5I-og-pri-2023-.pdf>

2. Metode

Data til denne rapporten er fremskaffet gjennom søk i analyseprogrammet PAL for STRASAK som henter informasjon fra politiets straffesakssystem. Uttrekket er gjort ved å hente ut anmeldelser registrert i Norge i perioden 2017-2022 hvor anmeldelsene enten er registrert med hatefulle ytringer eller diskriminering, eller andre anmeldelser som er merket med hatmotiv. Dette grunnlaget er hentet ut fra de årlige historiske databasene til PAL for STRASAK som låses ved hvert årsskifte. De låste databasene gir en forutsigbarhet i målingene.

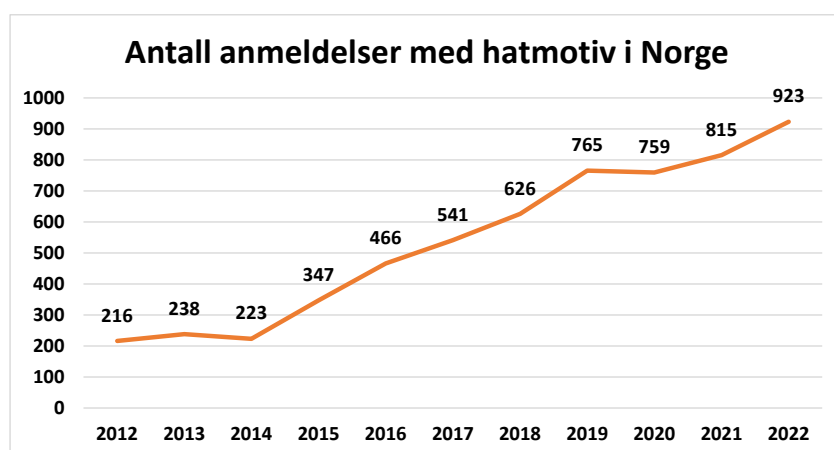
Hvis annet ikke er oppgitt er tallmaterialet hentet ut 1. januar det enkelte år. Kodeendringer som har skjedd etter 1. januar det enkelte år vil derfor ikke få betydning. Dette er gjort for å ha mest mulig sammenlignbare tall. Blant annet kan det være saker hvor man i løpet av etterforskningen finner ut at det vil være mer korrekt å bruke en annen lovhjemmel enn det som opprinnelig ble registrert, og dermed også en annen statistikkgruppe.

Datagrunnlaget fra PAL for STRASAK er basert på informasjonen som ligger i straffesaken på tidspunktet for datauttrekk. Gitt at tallmaterialet i rapporten som hovedregel bygger på frysede tall per 1. januar vil f.eks. anmeldelser registrert tidlig på året være mer fremskredet i etterforskningsøyemed, og i mange tilfeller også påtaleavgjort ved utløpet av året. Kvaliteten på informasjonen som ligger i straffesaken vil dermed variere med når på året den er registrert. Likevel er kvaliteten på statistikken og datagrunnlaget i stor grad avhengig av at presis informasjon blir lagt inn ved opprettelsen av en anmeldelse. Korrekt registreringspraksis er vesentlig for at politiets driftsstatistikk skal inngå som et kunnskapsgrunnlag om den registrerte kriminaliteten.

3. Registrerte anmeldelser med hatmotiv

Totalt ble 923 anmeldelser registrert som hatkriminalitet i Norge i 2022. Dette er en økning på 13 % fra året før, og 32 % flere anmeldelser sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 2017-2021. Utviklingen antas å ha sammenheng med økt bevissthet rundt hatkriminalitet i befolkningen, i tillegg til økt kompetanse hos politiet. Det er likevel grunn til å tro at det fremdeles er store mørketall for denne typen lovbrudd. Det vil si at det begås og oppleves hatkriminalitet som aldri blir anmeldt.

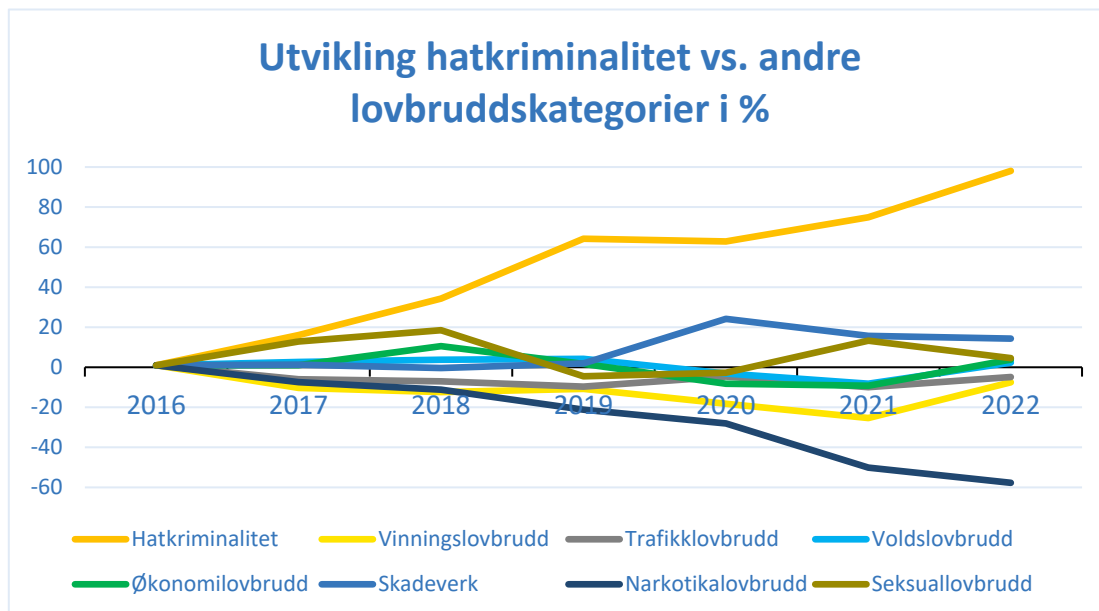
Figur 1. Antall anmeldelser med hatmotiv i Norge for registreringsår 2012-2022³.

Sett opp mot andre typer lovbrudd skiller hatkriminalitet seg ut med en stor økning i antall anmeldelser.

³ Tall fra 2012-2016 er hentet fra årsrapporter om hatkriminalitet utgitt av Politidirektoratet for disse årene. Tall for 2017-2022 – PAL STRASAK

Figur 2.2. Anmeldelser hatkriminalitet indeksert⁴

Omtrent en tredjedel av hatkriminaliteten etterforskes i Oslo politidistrikt.

Oslo politidistrikt etterforsket ca. en tredjedel av anmeldelsene i 2022. Øst og Trøndelag politidistrikt skiller seg ut med en tydelig positiv og jevn utvikling i antall anmeldelser registrert med hatmotiv de siste 5 årene. Finnmark politidistrikt har hatt den største prosentendringen sammenliknet med 2021, med nesten en tredobling av registrert hatkriminalitet.

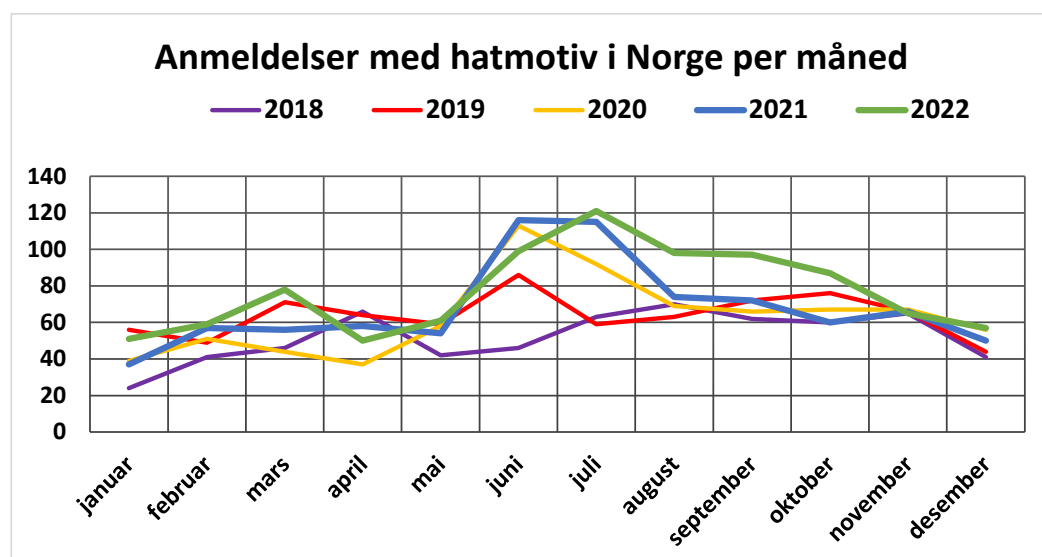
Oslo politidistrikt håndterte 33 % av anmeldelsene registrert i Norge i 2022. Deretter fulgte Øst politidistrikt med en andel på 13 % og Trøndelag politidistrikt med 10 %. Politidistriktene Sør-Øst og Sør-Vest hadde en andel på omtrent 8 %, mens Vest politidistrikt hadde en andel på 7 %.

⁴ Tallgrunnlaget for de andre kriminalitetstypene er hentet fra JUS065.

Tabell 1: Sak fordelt på distrikt.

Distrikt	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Prosent- endring mot 2021	Prosentendring mot gj.snitt 2017-2021
201 Oslo politidistrikt	202	244	253	278	297	307	3,4 %	20,5 %
202 Øst politidistrikt	72	63	74	84	98	123	25,5 %	57,3 %
203 Innlandet politidistrikt	18	26	45	66	34	44	29,4 %	16,4 %
204 Sør-Øst politidistrikt	45	51	65	59	81	80	-1,2 %	32,9 %
205 Agder politidistrikt	32	50	50	43	45	35	-22,2 %	-20,5 %
206 Sør-Vest politidistrikt	47	57	79	51	63	75	19,0 %	26,3 %
207 Vest politidistrikt	25	41	70	63	57	64	12,3 %	25,0 %
208 Møre og Romsdal politidistrikt	10	12	26	17	19	18	-5,3 %	7,1 %
209 Trøndelag politidistrikt	35	25	38	43	64	90	40,6 %	119,5 %
210 Nordland politidistrikt	21	19	30	24	30	26	-13,3 %	4,8 %
211 Troms politidistrikt	15	23	19	22	16	28	75,0 %	47,4 %
212 Finnmark politidistrikt	16	9	14	6	10	28	180,0 %	154,5 %
Særorgan eller uoppgitt politidistrikt	3	6	2	3	1	5	400,0 %	66,7 %
Totalsum anmeldelser	541	626	765	759	815	923	13,3 %	31,6 %

Figur 2: antall anmeldelser med hatmotiv i Norge per måned for registreringsår 2018-2022.

Registreringen av anmeldt hatkriminalitet i Norge har de siste årene hatt en topp gjennom sommermånedene. Det kan være ulike årsaker til dette. Flesteparten av

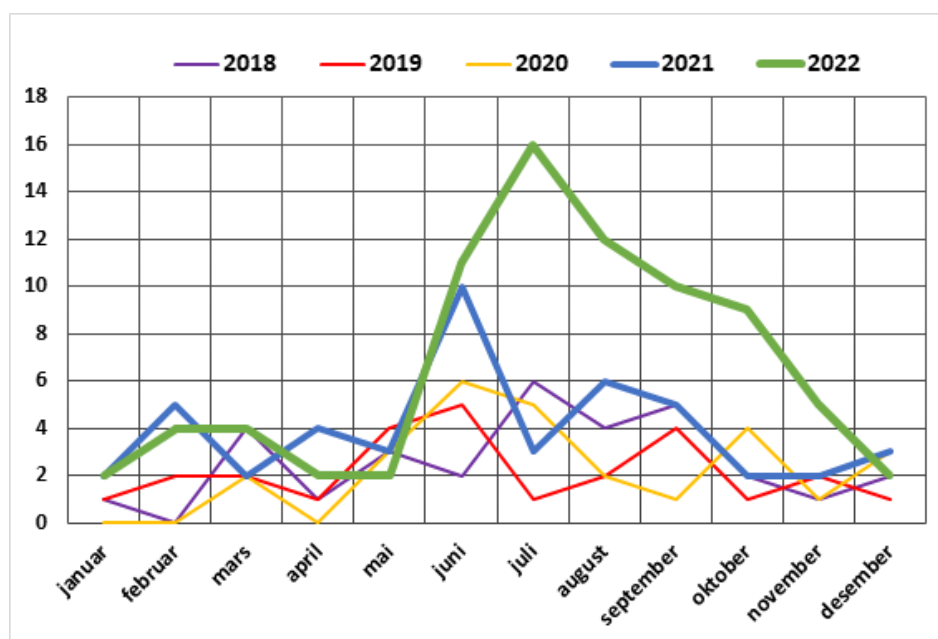
anmeldte hendelser har skjedd fysisk i det offentlige rom. Det offentlige rom favner vidt og inkluderer blant annet åpen gate/plasser/parker⁵. I sommermånedene oppholder flere mennesker seg ute, og det kan føre til at det er flere anmeldelser relatert til hatkriminalitet i denne perioden.

De to siste årene har det skjedd en betraktelig økning i antall anmeldte hatmotiverte saker gjennom sommeren på grunnlaget seksuell orientering, kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet.

I andre halvår 2022 var det en tredobling i antall anmeldelser for hatefulle ytringer på grunnlagene seksuell orientering og kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, sammenliknet med første halvår 2022. Det antas at økningen har sammenheng med terrorsaken den 25. juni 2022⁶. Det er uklart om den markante økningen skyldes at det ble begått flere straffbare handlinger, eller om det kan begrunnes i økt tilbøyelighet til å anmelde hatefulle ytringer.

Figur 3 viser at antall anmeldelser i 2022 ikke synker etter sommeren som ved tidligere år, men holder seg relativt høy frem til oktober/november.

Figur 3: anmeldelser hatefull ytring med motiv seksuell orientering og/eller kjønnsuttrykk/kjønnsidentitet.

⁵ *Anmeldt hatkriminalitet i Oslo politidistrikt*, s. 21 og 22

⁶ Jf. kapittel 5.1

Høsten 2022 var det mye medieoppmerksomhet rundt enkelte saker som gjaldt hatefulle ytringer. Dette kan også ha hatt en betydning for bevissthet rundt det å anmelde hatkriminalitet.

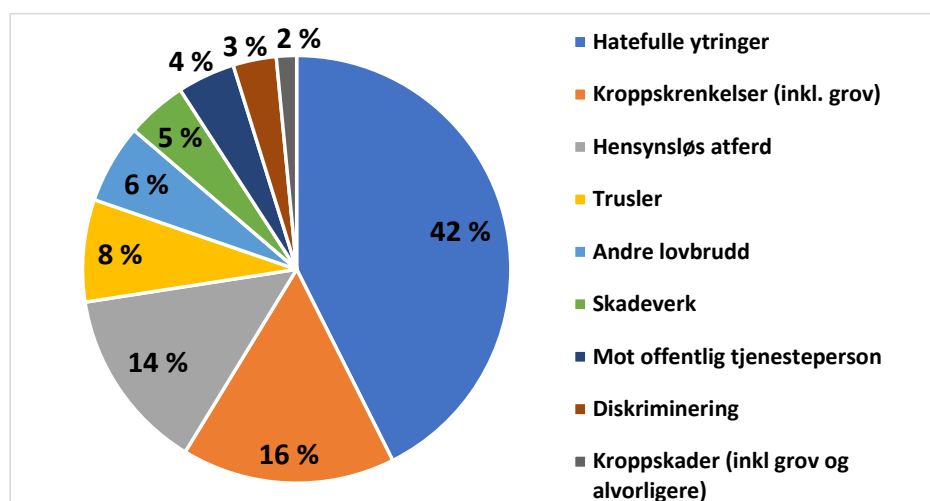
3.1. Type lovbrudd

Hatkriminalitet domineres av hatefulle ytringer og vold

Som nevnt tidligere i rapporten kan hatmotivert kriminalitet omfatte alle typer lovbrudd i straffeloven. Alvorligheten i hatkrimlovbruddene kjennetegnes ikke nødvendigvis av at forholdene isolert sett er de mest alvorlige, men at konsekvensen av lovbruddene går ut over den enkelte handlingen⁷. I flere år har Riksadvokatens mål- og prioriteringsskriv fremhevet at hatkriminalitet skal vies særskilt oppmerksomhet fordi det er en form for kriminalitet som rammer flere enn den enkelte fornærmede og er egnet til å skape frykt for de gruppene som identifiserer seg med fornærmede⁸.

De mest fremtredende lovbruddene er hatefulle ytringer og ulike typer vold, inkludert trusler. Som illustrert i figuren under omhandlet 42 % av anmeldelsene i 2022 hatefulle ytringer, mens ca. 30 % av anmeldelsene var voldslovbrudd⁹. Hensynsløs adferd utgjorde 14 %, mens hatmotivert skadeverk og diskriminering utgjorde henholdsvis 5 % og 3 % av anmeldelsene.

Figur 4: Anmeldte lovbrudd med hatmotiv, etter utvalgte typer lovbrudd 2022. Prosentandel.

⁷ Anmeldt hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, s. 18.

⁸ Anmeldt hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2021, s. 18

⁹ Voldsanmeldelsene som blir registrert av politiet omfatter ulike typer vold, mishandling, trusler og andre krenkelser med ulik alvorlighetsgrad (STRASAK-rapporten 2021, s. 14).

Av alle anmeldte lovbrudd med hatmotiv utgjør hatefulle ytringer den klart største andelen, både i 2022 og foregående år. I 2022 ble det registrert 391 slike anmeldelser.

Blant de 278 voldsanmeldelsene ser man at kroppskrenkelses, inkludert grove kroppskrenkelses, er det mest dominerende lovbruddet innen voldskategorien, med drøyt halvparten av sakene.

Omtrent 25 % av voldslovbruddene er hatmotiverte trusler. Vold, trusler og forulemping av offentlig tjenesteperson utgjør 14 % av voldslovbruddene, med 40 saker i 2022 mot 21 saker i 2021. Selv om tallene er små har det skjedd tilnærmet en dobling av antall saker for denne type hatmotivert kriminalitet. For den groveste voldstypen, kroppsskade (inkl. grov og alvorligere), ble det registrert 14 saker i 2022 mot 21 saker i 2021.

Tabell 2: Anmeldelser med hatmotiv fordelt på lovbruddskategorier.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs. 2017-2021
Voldslovbrudd	193	216	251	229	241	278	15,4 %	23,0 %
Kroppskrenkelse (inkl. grov)	102	97	143	119	124	148	19,4 %	26,5 %
Kroppsskade (inkl. grov og alvorligere)	21	21	22	11	20	14	-30,0 %	-26,3 %
Forsøk drap	0	0	1	0	0	0		
Drap	0	0	1	0	0	2		
Trusler	58	75	58	76	70	71	1,4 %	5,3 %
Mot offentlig tjenesteperson	8	17	24	19	21	40	90,5 %	124,7 %
Andre voldslovbrudd	4	6	2	4	6	3	-16,7 %	4,2 %
Hensynsløs atferd	58	77	103	105	104	127	22,1 %	42,1 %
Hatefulle ytringer	222	254	310	324	359	391	8,9 %	33,1 %
Diskriminering	24	27	19	23	17	30	76,5 %	36,4 %
Skadeverk	18	17	33	30	36	42	16,7 %	56,7 %
Andre lovbrudd	26	35	49	48	58	55	-5,2 %	27,3 %
Terror	0	0	0	0	0	1		
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt	541	626	765	759	815	923	13,3 %	31,6 %

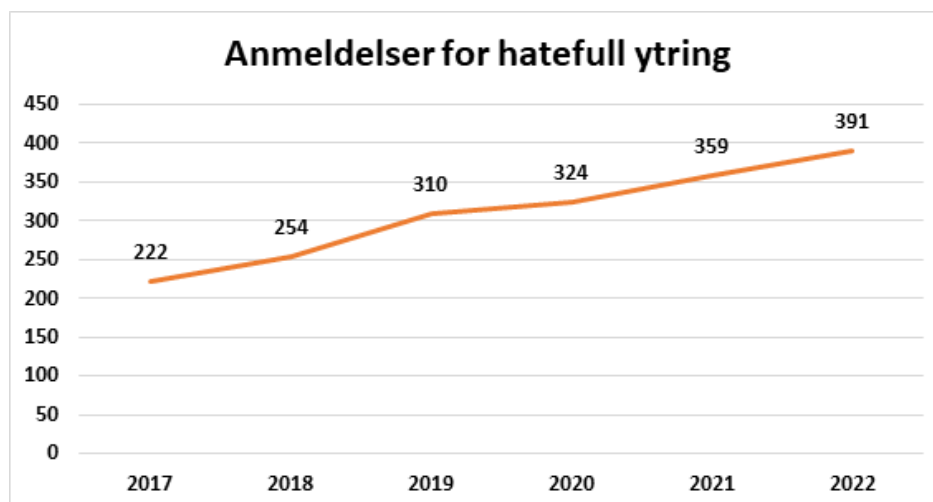
3.1.1. Hatefulle ytringer

Straffeloven § 185 om hatefulle ytringer er en av kjernebestemmelsene i hatkriminallovgevingen, og handlinger som omfattes av bestemmelsen registreres direkte på hatkriminalitet som statistikkgruppe i politiets straffesakssystem.

Hatefulle ytringer har fått større oppmerksomhet i samfunnet, men også i politiet, de siste årene. Opplæring og kompetanseheving i politiet, samt større kunnskap i

befolkningen og tilbøyelighet til å anmelde, kan tenkes å ha hatt en betydning for stigende tall av slike anmeldelser.

Figur 5: Graf for utviklingen av anmeldelser hatefulle ytringer for 2017-2022.

Tabellen viser at hatmotiv rettet mot hudfarge/etnisitet dominerer lovbruddskategorien hatefulle ytringer, noe det har gjort de siste 6 årene.

Det er grunn til å merke seg økningen i antall anmeldelser av hatefulle ytringer med seksuell orientering som motiv. Det har økt med 57 % det siste året, fra 54 til 85 anmeldelser. Ser man på 2022 mot snittet for 2017 – 2021 er økningen på 157,6 %. Økningen fra 2021 til 2022 har skjedd i kjølvannet av terrorangrepet i Oslo 25.06.22, ettersom de fleste av sakene har gjerningsdato etter terrorangrepet¹⁰.

Det er uvisst om økningen i anmeldelser skyldes en reel økning i hatefulle ytringer eller om det har blitt større tilbøyelighet til å anmelde.

¹⁰ Se figur 2 s. 10

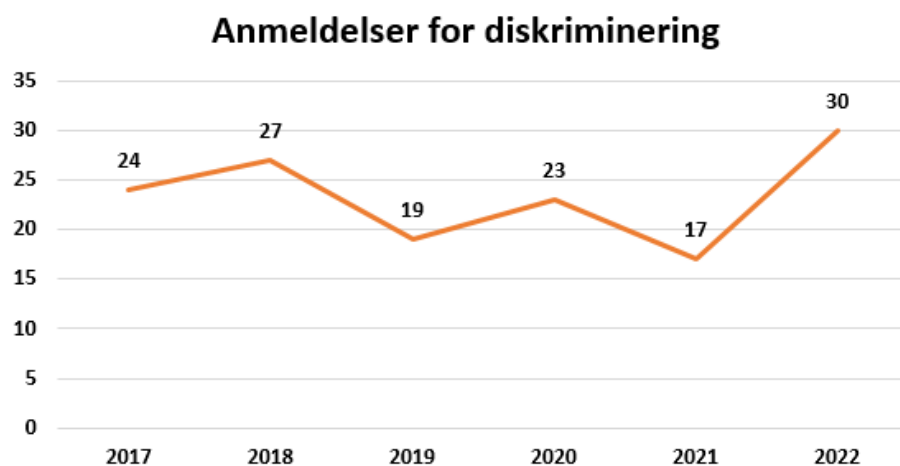
Tabell 4: Anmeldte hatefulle ytringer fordelt på hatmotiv

Hatefulle ytringer fordelt på hatmotiv	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 2017-2022
Hudfarge/etnisitet	161	199	242	256	272	278	2,2 %	23,0 %
Religion islam					27	29	7,4 %	7,4 %
Religion annet eller uspesifisert	57	47	76	62	38	22	-42,1 %	-60,7 %
Antisemittisme		9	10	2	12	4	-66,7 %	-51,5 %
Seksuell orientering	20	37	27	27	54	85	57,4 %	157,6 %
Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk					13	15	15,4 %	15,4 %
Nedsatt funksjonsevne	4	8	4	5	5	6	20,0 %	15,4 %
Annet eller uspesifisert hatmotiv	0	0	1	1	0	0		-100,0 %
Sum anmeldelser	222	254	310	324	359	391	8,9 %	33,1 %
Sum antall motiv	242	300	359	353	421	439	4,3 %	31,0 %

3.1.2. Diskriminering

Figuren viser tallene for anmeldelser etter straffelovens § 186 som omhandler diskriminering. Dette er en statistikkgruppe som har hatt noe variasjon i antall anmeldelser de siste fem årene. Det ble i 2022 registrert 30 anmeldelser om diskriminering.

Figur 6: Graf for utviklingen av anmeldelser diskriminering for 2017-2022.

I 21 av de 30 sakene som ble kodet som diskriminering var motivet hudfarge/etnisitet, og dette grunnlaget skiller seg tydelig ut med 70 prosent av anmeldelsene.

Tabell 5: Anmeldt diskriminering fordelt på hatmotiv.

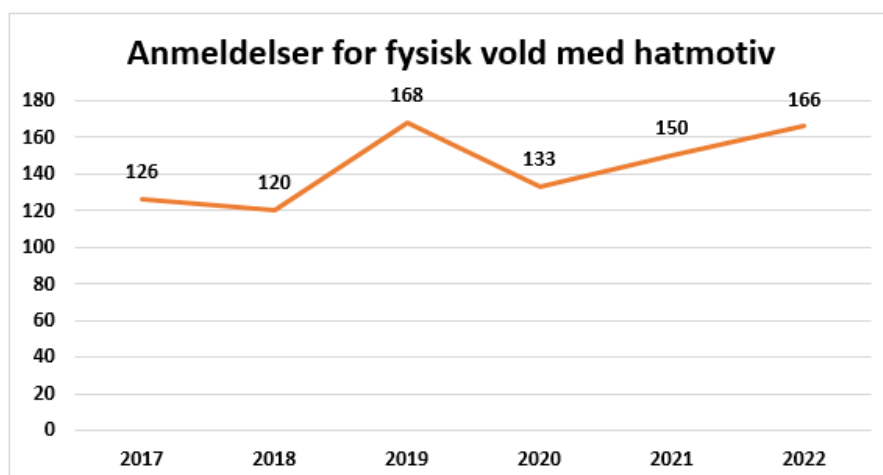
Diskriminering fordelt på hatmotiv	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs. 2017-2021
Hudfarge/etnisitet	19	21	9	15	12	21	75,0 %	38,2 %
Religion islam					1	1	0,0 %	0,0 %
Religion annet eller uspesifisert	1	3	3	1	1	1	0,0 %	-44,4 %
Antisemittisme		0	0	0	0	0		
Seksuell orientering	1	0	3	1	1	4	300,0 %	233,3 %
Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk					0	1		
Nedsatt funksjonsevne	4	4	5	6	2	3	50,0 %	-28,6 %
Annet eller uspesifisert hatmotiv	0	0	1	0	0	0		-100,0 %
Sum anmeldelser	24	27	19	23	17	30	76,5 %	36,4 %
Sum antall motiv	25	28	21	23	17	31	82,4 %	36,0 %

3.1.3. Fysisk vold med hatmotiv

For denne lovbruddskategorien inkluderer vi all fysisk vold, med unntak av saker som er registrert som vold mot offentlig tjenesteperson etter straffeloven § 155, som omhandles særskilt i kapittel 2.1.4. Saker registrert som trusler er altså ikke inkludert her, selv om det defineres som et voldslovbrudd.

I 2022 ble det anmeldt 166 saker som gjaldt fysisk vold med hatmotiv. Dette er 16 saker mer enn i 2021, og representerer litt over 10 % økning, noe som er lavere enn den generelle økningen for hatkriminalitet på 13,3 %.

Figur 7: Graf for utviklingen av anmeldelser fysisk vold med hatmotiv for 2017-2022.

De fleste sakene, om lag 75 %, er registrert som kroppskrenkelse. Ettersom det innledningsvis i rapporten ble påpekt at kroppskrenkelser kan subsumeres som grove dersom det foreligger et hatmotiv, kan det fremstå påfallende at så mange av sakene som gjelder fysisk vold med hatmotiv er registrert som "ordinær" kroppskrenkelse. Det bemerkes i denne sammenheng at det ikke er slik at voldssaker automatisk registreres som grov kroppskrenkelse selv om de er anmeldt med et hatmotiv. Dette har dels sammenheng med at etterforskningen ikke alltid ender med at motivet kan bevises utover enhver rimelig tvil, som er beviskravet også for denne delen av saken. I slike tilfeller vil saken måtte bli påtaleavgjort uten at hatmotivet legges til grunn for avgjørelsen, og saken vil da, så lenge ikke andre omstendigheter tilsier at den registreres som en grov kroppskrenkelse, bli stående som en "ordinær" kroppskrenkelse. Videre kan det være slik at hatmotivet lar seg bevise, men at andre omstendigheter ved saken tilsier at den likevel ikke skal registreres som grov kroppskrenkelse. Et bevist hatmotiv er i seg selv ikke alltid nok til å registrere saken som grov kroppskrenkelse. Det er en konkret vurdering som påtalejuristen må gjøre i den enkelte sak.

Selv om den store bredden av sakene gjelder mindre alvorlige voldslovbrudd, ser vi også at det skjer alvorlige og til dels svært alvorlige voldslovbrudd med hatmotiv. Blant annet ser vi at det i 2022 var 11 saker registrert som kroppsskade, en sak registrert som grov kroppsskade og to saker som gjaldt drap med hatmotiv. Drapssakene knytter seg til terrorhendelsen i Oslo 25.06.22, og blir særskilt omtalt i *kapittel 5.1*.

Tabell 6: Fordeling på hatmotiv anmeldt fysisk vold med hatmotiv.

Fysisk vold fordelt på hatmotiv	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs. 2017-2021
Hudfarge/etnisitet	81	89	119	91	101	100	-1,0 %	4,0 %
Religion islam					19	11	-42,1 %	
Religion annet eller uspesifisert	17	19	21	13	5	0	-100,0 %	-100,0 %
Antisemittisme		0	3	0	0	0		-100,0 %
Seksuell orientering	35	20	33	32	39	42	7,7 %	32,1 %
Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk					10	13	30,0 %	
Nedsatt funksjonsevne	1	3	3	4	3	5	66,7 %	78,6 %
Annet eller uspesifisert hatmotiv	0	1	2	2	1	4	300,0 %	233,3 %
Sum anmeldelser	126	120	168	133	150	166	10,7%	19,1%
Sum antall motiv	134	132	181	142	178	175	-1,7%	14,1%

Tabell 7: Fordeling lovbruddskategorier fysisk vold

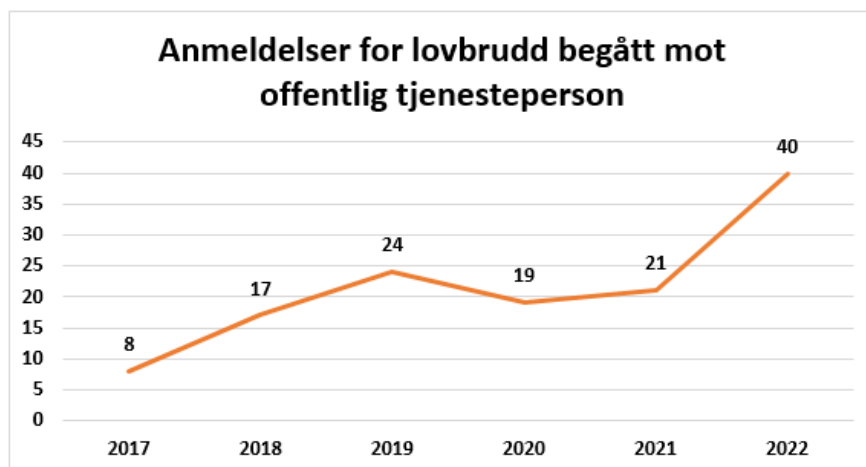
Lovbruddskategorier fysisk vold	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs. 2017-2021
Fysisk vold	126	120	168	133	150	166	10,7 %	19,1 %
Kroppskrenkelse	96	87	131	105	112	123	9,8 %	15,8 %
Grov kroppskrenkelse	6	10	12	14	12	25	108,3 %	131,5 %
Kroppsskade	17	15	14	6	17	11	-35,3 %	-20,3 %
Grov kroppsskade og alvorligere	4	6	8	5	3	3	0,0 %	-42,3 %
Andre voldslovbrudd	2	2	2	3	6	4	-25,0 %	36,4 %

3.1.4. Hatkriminalitet mot offentlig tjenesteperson

Straffeloven § 155 rammer den som ved vold, trusler, skadeverk eller annen rettsstridig adferd påvirker en offentlig tjenesteperson til å foreta eller unnlate å foreta en tjenestehandling. Straffeloven § 156 rammer den som hindrer en offentlig tjenesteperson i å utføre en tjenestehandling, og videre den som ved skjellsord eller annen utilbørlig atferd forulemper en offentlig tjenesteperson under eller på grunn av utføringen av tjenesten. Med offentlige tjenestepersoner menes enhver som utøver offentlig myndighet på vegne av stat eller kommune, eller som har slik kompetanse i kraft av sin stilling. Dette kan for eksempel være ansatte i politiet, domstolene, NAV, barneverntjenesten også videre.

Også denne typen lovbrudd kan være hatkriminalitet, og straffen kan skjerpes med hjemmel i straffeloven § 77 bokstav i på samme måte som øvrige lovbrudd. Vurderingen av om et hatmotiv kan bevises kan være utfordrende når det gjelder disse lovbruddene, da det kan være vanskelig å vurdere om lovbruddet har sin bakgrunn i selve tjenesteutførelsen eller det at fornærmede tilhører en av de vernede gruppene som er nevnt i strl. § 77 bokstav i.

Figur 8: Graf for utviklingen av anmeldelser for lovbrudd mot offentlig tjenesteperson med hatmotiv for 2017-2022.

I 2022 var det 40 overtredelser av straffeloven §§ 155 og 156 som ble anmeldt med hatmotiv. Selv om det er forholdsvis små tall, trekkes det likevel frem i denne rapporten fordi tallet innebærer nær en dobling fra 2021, hvor det ble registrert 21 saker. Vi ser at anmeldt forulemping av offentlig tjenesteperson med hatmotiv har økt fra 12 saker i 2021 til 26 saker i 2022. Av disse var 14 saker forulemping av politi og 12 saker forulemping av andre offentlige tjenestepersoner. I den sistnevnte kategorien er de fornærmede ansatte i kriminalomsorgen, NAV og kommuner. Også hatmotiverte trusselsaker kan trekkes frem, som har økt fra en sak i 2021 til seks saker i 2022.

Tabell 8: anmeldelser vold mot offentlig tjenesteperson fordelt på hatmotiv.

Anmeldelser fordelt på hatmotiv	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs. 2017-2021
Hudfarge/etnisitet	8	15	20	16	17	31	82,4 %	103,9 %
Religion islam					2	1	-50,0 %	-50,0 %
Religion annet eller uspesifisert	1	1	2	1	1	1	0,0 %	-16,7 %
Antisemittisme		0	1	0	1	0	-100,0 %	-100,0 %
Seksuell orientering	0	2	2	1	1	5	400,0 %	316,7 %
Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk					0	3		
Nedsatt funksjonsevne	0	0	1	0	0	0		
Annet eller uspesifisert hatmotiv	0	0	1	2	1	3	200,0 %	275,0 %
Sum anmeldelser	8	17	24	19	21	40	90,5 %	124,7 %
Sum antall motiv	9	18	27	20	23	44	91,3 %	126,8 %

Tabell 9: Anmeldelser vold mot offentlig tjenesteperson fordelt på lovbruddskategorier.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 2017-2021
Mot offentlig tjenesteperson	8	17	24	19	21	40	90,5 %	124,7 %
Forulemping	4	11	14	13	12	26	116,7 %	140,7 %
Hindring	0	0	0	1	0	1		0,0 %
Vold	2	3	5	5	8	7	-12,5 %	52,2 %
Trusler	2	3	5	0	1	6	500,0 %	118,2 %

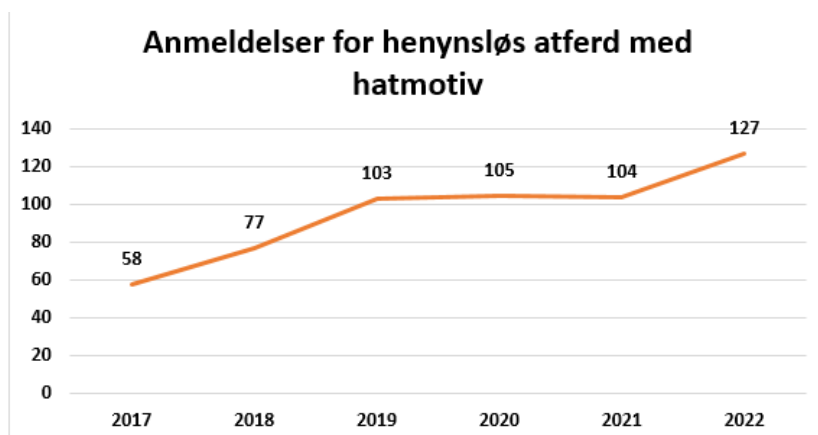
Eksempel – forulemping av politi: Politiet ble i desember 2022 tilkalt til en buss hvor en kvinne skulle oppføre seg kranglete. Hun fremstod beruset, men adekvat slik at politiet besluttet å kjøre kvinnen hjem. På vei inn i politibilen, fikk kvinnen hjelp av to politibetjenter. På vei bort til bilen, så kvinnen på en tredje politibetjent som ikke var direkte delaktig i å plassere henne i bilen og sa "*se på han pakkisen*". Like etterpå så hun vedkommende politibetjent i øynene og gjentok ordet "*pakkis*". For dette fikk kvinnen et forelegg for overtredelse av straffeloven § 156 annet ledd. Forelegget er vedtatt.

Eksempel – forulemping av annen tjenesteperson: En mann hadde under et møte med NAV-veilederen sin kalt veilederen for "*neger*" gjentatte ganger. Videre hadde han uttalt "*Er du ikke neger? Si du ikke er neger*" eller lignende. For dette fikk mannen et forelegg for overtredelse av straffeloven § 156 annet ledd. Forelegget er vedtatt.

3.1.5. Hensynsløs adferd

Straffeloven § 266 om *hensynsløs atferd* brukes relativt ofte i hatkriminalitetssaker. Som det fremgår av tabellen, ble det i 2022 anmeldt 127 saker om hatkriminalitet som ble registrert på dette straffebudet. Dette representerer en økning på 22 % fra 2021, hvor det ble registrert 104 anmeldte saker på dette straffebudet.

Figur 9: Graf for utviklingen av anmeldelser hensynsløs atferd med hatmotiv for 2017-2022.

Tabell 10: Anmeldelser hensynsløs adferd fordelt på hatmotiv.

Anmeldelser fordelt på hatmotiv	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 2017-2021
Hudfarge/etnisitet	40	49	73	64	67	62	-7,5 %	5,8 %
Religion islam					5	16	220,0 %	
Religion annet eller uspesifisert	13	20	21	23	8	2	-75,0 %	-88,2 %
Antisemittisme		2	1	3	1	4	300,0 %	128,6 %
Seksuell orientering	7	13	16	11	16	29	81,3 %	130,2 %
Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk					5	8	60,0 %	
Nedsatt funksjonsevne	3	1	8	5	5	4	-20,0 %	-9,1 %
Annet eller uspesifisert hatmotiv	0	0	1	9	9	16	77,8 %	321,1 %
Sum anmeldelser	58	77	103	105	104	127	22,1 %	42,1 %
Sum antall motiv	63	85	120	115	116	141	21,6 %	41,3 %

Bestemmelsen om hensynsløs atferd benyttes ofte i konkurrans – altså sammen med – straffeloven § 185 om hatefulle ytringer. Dette er fordi straffeloven § 185 er en bestemmelse som skal verne samfunnet og det offentlige mot spredningen av hatefulle ytringer, mens straffeloven § 266 verner individet. Dersom en person fremsetter hatefulle ytringer som rammes av straffeloven § 185, og ytringene er rettet mot en eller flere bestemte personer, kan det i mange tilfeller tas ut tiltale for overtredelse av både § 185 og § 266 for de samme ytringene.

Straffeloven § 266 benyttes også i en del tilfeller hvor det er fremsatt ytringer som ikke er straffbare etter straffeloven § 185, enten fordi ytringene ikke overstiger terskelen for det straffbare eller fordi øvrige vilkår ikke er oppfylt. Det kan for eksempel handle om meldinger med grovt krenkende innhold som er sendt som tekstmelding eller

direktemelding på sosiale medier. Slike meldinger er ikke offentlige og ikke fremsatt i andres nærvær, og rammes derfor ikke av straffeloven § 185.

Eksempel – tekstmelding til pakkeleverandør: En kvinne hadde sendt tekstmeldinger til et bud som hadde forsøkt å levere en pakke hjemme hos henne. Meldingene hadde blant annet innhold som *"Skitne utlending. Kom deg hjem, dere er uønsket her. Vi er lei av dere. Pakk å dra. Gjør den råtne jobben din i ditt eget land. Horeunger hele flokken. Du og dine etterkommere."* For dette er kvinnen ilagt et forelegg for overtredelse av straffeloven § 266, og det er ved fastsettelsen av botens størrelse vektlagt i skjerpene retning at lovbruddet har sin bakgrunn i fornærmedes nasjonale eller etniske opprinnelse, jf. straffeloven § 77 bokstav i. Forelegget er p.t. ikke vedtatt.

3.2. Ulike hatmotiv

Blant den registrerte hatkriminaliteten kan de fleste lovbruddene brytes ned i ulike typer hatmotiv. Et anmeldt tilfelle av hatkriminalitet kan ha flere typer hatmotiv. De to vanligste kombinasjonene av flere hatmotiv er hudfarge/etnisitet og religion, og seksuell orientering og kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Summen av de *ulike hatmotivene er derfor større enn det totale antall anmeldelser.*

Hudfarge eller etnisk opprinnelse er det klart vanligste hatmotivet.

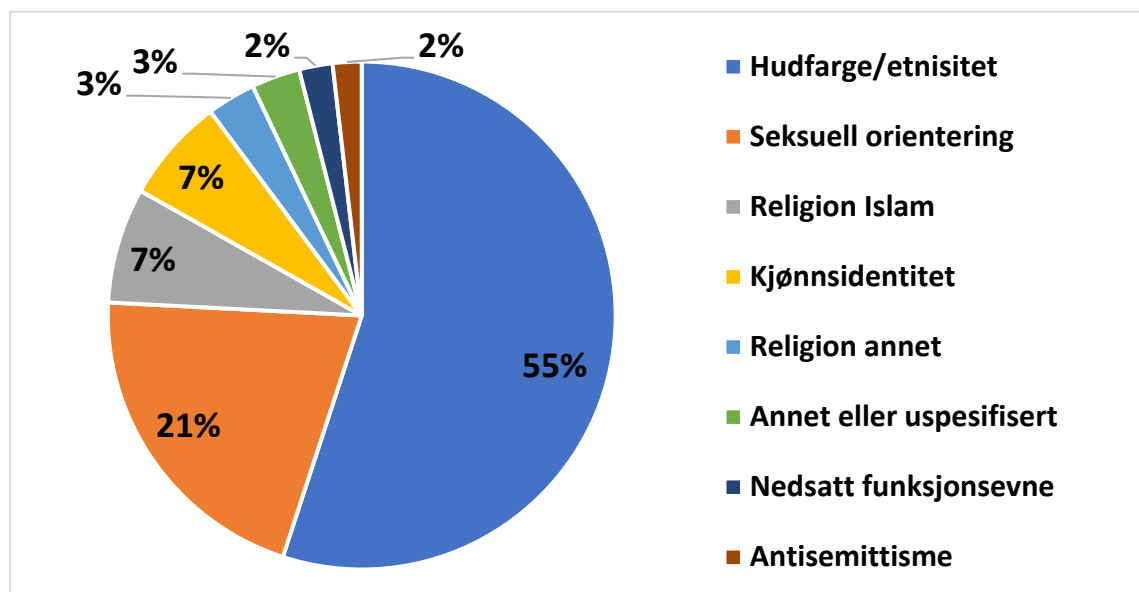
Tabell 11: Fordeling hatmotiv.

Anmeldelser med hatmotiv	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 2017-2021
Hudfarge/etnisitet	369	454	535	542	534	569	6,6 %	16,9 %
Religion islam					71	76	7,0 %	
Religion annet eller uspesifisert	121	116	149	136	68	32	-52,9 %	-72,9 %
Antisemittisme		15	18	15	19	19	0,0 %	13,4 %
Seksuell orientering	78	96	121	97	180	215	19,4 %	87,9 %
Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk					66	69	4,5 %	
Nedsatt funksjonsevne	18	24	34	21	18	22	22,2 %	-4,3 %
Annet eller uspesifisert hatmotiv	0	2	11	18	15	32	113,3 %	247,8 %
Sum antall motiv	586	707	868	829	971	1034	6,5 %	30,5 %

Tabell 11.2: Fordeling hatmotiv relativ andel.

Andel hatmotiv av alle motiv	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hudfarge/etnisitet	63 %	64 %	62 %	65 %	55 %	55 %
Seksuell orientering	13 %	14 %	14 %	12 %	19 %	21 %
Religion islam					7 %	7 %
Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk					7 %	7 %
Religion annet eller uspesifisert	21 %	16 %	17 %	16 %	7 %	3 %
Annet eller uspesifisert hatmotiv	0 %	0 %	1 %	2 %	2 %	3 %
Nedsatt funksjonsevne	3 %	3 %	4 %	3 %	2 %	2 %
Antisemittisme		2 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Sum motiv	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Figur 10: Diagram fordeling hatmotiv¹¹

¹¹ * Noen anmeldelser er merket med flere typer hatmotiv. I denne figuren er alle merkingene talt opp.

** Fra og med 2021 ble hatmotiv "Religion/livssyn" delt inn i "religion/livssyn, islam" og "Religion/livssyn, annet".

*** Antisemittisme ble lagt til som eget motiv 18.april 2018

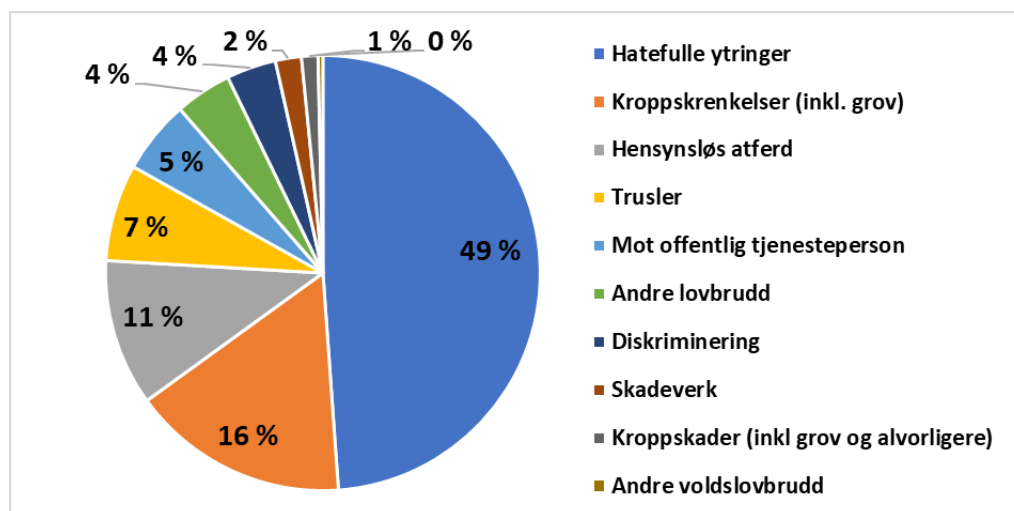
**** Kjønnsuttrykk/kjønnsidentitet/transperson ble lagt til som eget motiv 1. januar 2021. Det har likevel ikke vært mulig å kode statistikkgruppene hatefulle ytringer og diskriminering på dette motivet grunnet politiets systemer før 01.01.2023.

***** Anmeldelser med uoppgitt hatmotiv gjelder saker der hatmotiv ikke er spesifisert

3.2.1. Grunnlag hudfarge/etnisitet

Tabellene og diagrammene under viser at anmeldte lovbrudd med hatmotiv hudfarge/etnisitet har hatt en lavere økning i antall saker sammenlignet med hatmotivert kriminalitet i sin helhet.

Figur 11: Diagram fordeling lovbruddskategorier for hatmotiv hudfarge/etnisitet.

Antall lovbrudd for hatmotivet hudfarge/etnisitet steg med 7 % fra 2021 til 2022.

Det har vært en stabilisering av antall anmeldelser de fire siste årene, og dette gjelder de fleste lovbruddskategoriene. Lovbrudd mot offentlig tjenesteperson¹² skiller seg fra dette med en tydelig økning i 2022.

I 2022 ble hatmotiv hudfarge/etnisitet registrert i 62 % av alle anmeldelser med hatmotiv. Anmeldelser for hatefulle ytringer med hatmotiv hudfarge/etnisitet steg fra 44 % i 2018 til 51 % i 2021 og 49 % i 2022. Voldslovbruddene har utgjort rundt 30 % de siste fire årene. Av all fysisk vold med hatmotiv i Norge i 2022 utgjør 60 % hatmotiv mot hudfarge/etnisitet, etter et gjennomsnitt de foregående årene på 69 %.

¹² Inneholder vold, trusler, forulemping og hindring av offentlig tjenesteperson.

Tabell 12: Anmeldelser med hatmotiv hudfarge/etnisitet fordelt på lovbruddskategorier.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs. 2017-2021
Voldslovbrudd	121	157	168	164	153	173	13,1 %	13,4 %
Kroppskrenkelse (inkl. grov)	64	72	100	85	86	92	7,0 %	13,0 %
Kroppsskade (inkl. grov og alvorligere)	14	17	18	5	11	7	-36,4 %	-46,2 %
Forsøk drap	0	0	1	0	0	0		
Drap	0	0	1	0	0	0		
Trusler	32	50	29	57	35	41	17,1 %	1,0 %
Mot offentlig tjenesteperson	8	15	20	16	17	31	82,4 %	103,9 %
Andre voldslovbrudd	3	3	1	1	4	2	-50,0 %	-16,7 %
Hensynsløs atferd	40	49	73	64	67	62	-7,5 %	5,8 %
Hatefulle ytringer	161	199	242	256	272	278	2,2 %	23,0 %
Diskriminering	19	21	9	15	12	21	75,0 %	38,2 %
Skadeverk	14	15	22	16	10	11	10,0 %	-28,6 %
Andre lovbrudd	14	13	21	27	20	24	20,0 %	26,3 %
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt	369	454	535	542	534	569	6,6 %	16,9 %

Tabell 12.1: Anmeldelser med hatmotiv hudfarge/etnisitet fordelt på lovbruddskategorier som relativ andel.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kroppskrenkelser (inkl. grov)	17 %	16 %	19 %	16 %	16 %	16 %
Kroppsskader (inkl. grov og alvorligere)	4 %	4 %	3 %	1 %	2 %	1 %
Trusler	9 %	11 %	5 %	11 %	7 %	7 %
Mot offentlig tjenesteperson	2 %	3 %	4 %	3 %	3 %	5 %
Andre voldslovbrudd	1 %	1 %	0 %	0 %	1 %	0 %
Hensynsløs atferd	11 %	11 %	14 %	12 %	13 %	11 %
Hatefulle ytringer	44 %	44 %	45 %	47 %	51 %	49 %
Diskriminering	5 %	5 %	2 %	3 %	2 %	4 %
Skadeverk	4 %	3 %	4 %	3 %	2 %	2 %
Andre lovbrudd	4 %	3 %	4 %	5 %	4 %	4 %
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Aldersmessig varierer antall fornærmede i ulike aldersgrupper¹³, men antall fornærmede i alderen 30-49 år steg med 15,5 % og fornærmede under 18 år sank med 19,8 % fra 2021 til 2022. Kjønnssandelen er svakt i endring med en reduksjon fra 67 % til 62 % menn/gutter som registrert fornærmet siste fire årene. For dette motivet er det et stort flertall av de fornærmede som ikke er født i Norge.

Det er 14 % av anmeldelsene med hatmotiv hudfarge/etnisitet i 2022 som ikke er registrert med mistenkt, etter variasjon mellom 16-21 % de foregående fem årene. De

¹³ Jf. tabell 25.

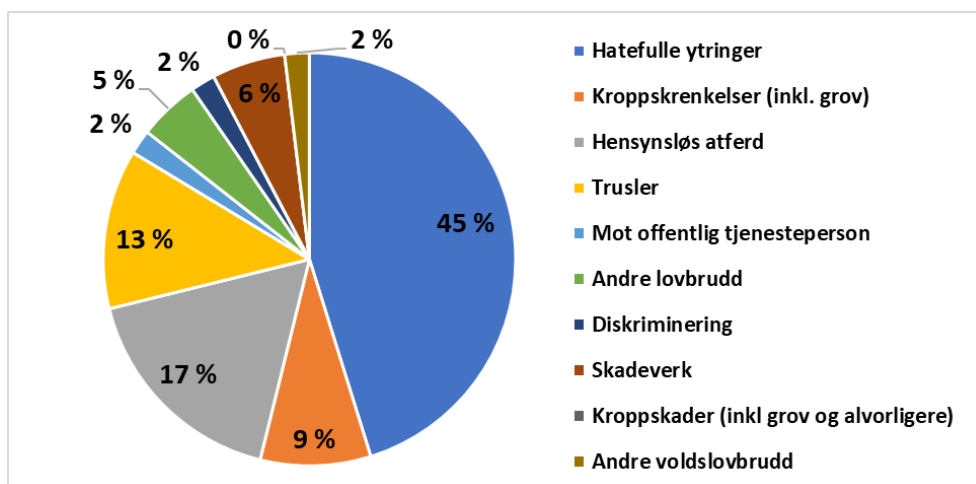
registrerte mistenkte er i hovedsak menn, men andelen menn/gutter har sunket fra 86 % i 2019 til 77 % i 2022. Litt i underkant 2/3 av de mistenkte er over 30 år i perioden 2017-2022. De mistenkte er stort sett født i Norge og i 2022 hadde 88 % norsk statsborgerskap.

3.2.2. Grunnlag religion

Tabellene og diagrammene under viser at anmeldte lovbrudd med hatmotiv religion steg jevnt til 2019 før antallet sank i 2022. Antall lovbrudd med dette hatmotivet sank med 23 % fra 2021 til 2022.

11 % av anmeldte saker med hatmotiv gjelder grunnlaget religion og livssyn. Dette grunnlaget opptrer forholdsvis ofte sammen med grunnlaget hudfarge/etnisk opprinnelse når motivet religion knytter seg til islam/muslimer. Disse grunnlagene bør sees i sammenheng. Det er derfor vanskelig å si noe om den reelle nedgangen. I 2021 ble det etablert nye hatmotiv for religion/livssyn, som gjorde det mulig å skille ut hatkriminalitet mot muslimer som en egen gruppe. 72 % av sakene som er registrert på grunnlaget religion/livssyn er hatkriminalitet mot muslimer.

Figur 12: Diagram med lovbruddskategorier for hatmotiv religion.

Tabell 13: Anmeldelser med hatmotiv religion fordelt på lovbruddskategorier.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs. 2017-2021
Voldslovbrudd	36	37	35	31	47	26	-44,7 %	-30,1 %
Kroppskrenkelse (inkl. grov)	16	16	19	12	18	9	-50,0 %	-44,4 %
Kroppsskade (inkl. grov og alvorligere)	1	2	2	1	4	0	-100,0 %	-100,0 %
Trusler	17	17	12	16	20	13	-35,0 %	-20,7 %
Mot offentlig tjenesteperson	1	1	2	1	3	2	-33,3 %	25,0 %
Andre voldslovbrudd	1	1	0	1	2	2	0,0 %	100,0 %
Hensynsløs atferd	13	20	21	23	13	18	38,5 %	0,0 %
Hatefulle ytringer	57	47	76	62	61	47	-23,0 %	-22,4 %
Diskriminering	1	3	3	1	2	2	0,0 %	0,0 %
Skadeverk	5	3	3	6	8	6	-25,0 %	20,0 %
Andre lovbrudd	9	6	11	13	4	5	25,0 %	-41,9 %
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt	121	116	149	136	135	104	-23,0 %	-20,9 %

Tabell 14: Anmeldelser med hatmotiv religion fordelt på lovbruddskategorier som relativ andel.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kroppskrenkelse (inkl. grov)	13 %	14 %	13 %	9 %	13 %	9 %
Kroppsskade (inkl. grov og alvorligere)	1 %	2 %	1 %	1 %	3 %	0 %
Trusler	14 %	15 %	8 %	12 %	15 %	13 %
Mot offentlig tjenesteperson	1 %	1 %	1 %	1 %	2 %	2 %
Andre voldslovbrudd	1 %	1 %	0 %	1 %	1 %	2 %
Hensynsløs atferd	11 %	17 %	14 %	17 %	10 %	17 %
Hatefulle ytringer	47 %	41 %	51 %	46 %	45 %	45 %
Diskriminering	1 %	3 %	2 %	1 %	1 %	2 %
Skadeverk	4 %	3 %	2 %	4 %	6 %	6 %
Andre lovbrudd	7 %	5 %	7 %	10 %	3 %	5 %
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabellen viser at det har vært en reduksjon i både hatefulle ytringer og voldslovbrudd med hatmotiv religion i 2022. Hatefulle ytringer utgjorde i 2022 45 % av anmeldelsene

med hatmotiv religion, likt med de to foregående årene. Andel voldslovbrudd steg fra 23 % i 2019 og 2020 til 35 % i 2021 før andelen sank til 25 % igjen i 2022.

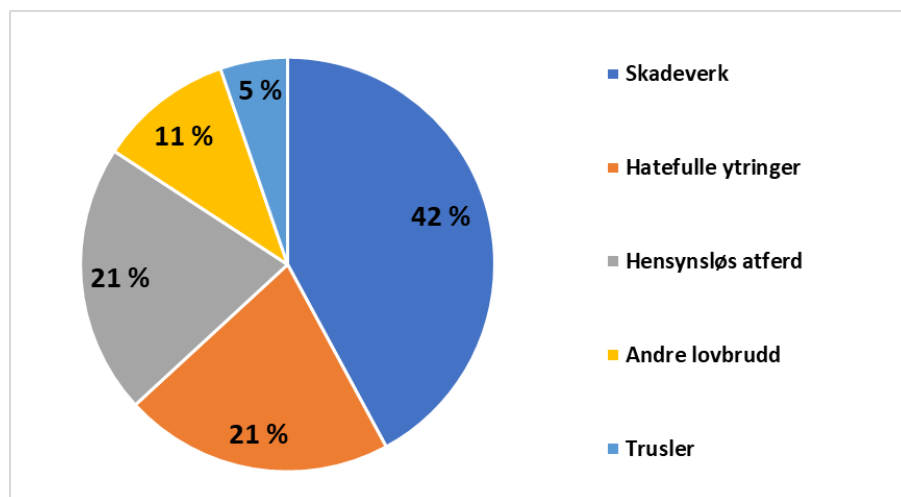
Aldersmessig varierer antall fornærmede personer, i ulike aldersgrupper, lite i årene 2019-2021. Reduksjonen i 2022 skjer i hovedsak for de under 18 år, men det er også en halvering i antall anmeldelser fra ulike foretak/organisasjoner. Kjønnssandelen blant de fornærmede har variert litt de siste årene og var tilnærmet likt fordelt mellom menn og kvinner i 2022. For dette hatmotivet er det også et stort flertall av de fornærmede som ikke er født i Norge. Andelen fornærmede født i Norge sank også her fra 32 % og 36 % de to foregående årene til 17 % i 2022.

Det er 30 % av anmeldelsene i 2022 som ikke er registrert med mistenkt, etter en variasjon fra 22 til 30 % de foregående fem årene. De registrerte mistenkte er i hovedsak menn, i 2022 er 66 % født i Norge og 78 % hadde norsk statsborgerskap.

3.2.3. Grunnlag antisemittisme

Anmeldte lovbrudd med hatmotiv antisemittisme har hatt et jevnt antall anmeldelser siden innføring av saks kategorien i 2018. Med 15-19 anmeldelser utgjør antisemittisme omtrent 2 % av anmeldelsene med registrert hatmotiv i hvert av disse årene.

Figur 13: Diagram med lovbruddskategorier for hatmotiv antisemittisme.

I 2022 var det oftest registrerte straffebudet for dette hatmotivet skadeverk, som utgjorde 42 % av anmeldelsene.

I 2021 utgjorde hatefulle ytringer 63 % av anmeldelsene. Anmeldt skadeverk med hatmotiv antisemittisme utgjør 42 % av anmeldelsene i 2022. Dette er særegent for

hatmotivet i 2022, da de andre hatmotivene har en andel anmeldelser for skadeverk mellom 2 – 19 %.

Tabell 15: Anmeldelser med hatmotiv antisemittisme fordelt på lovbruddskategorier.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs. 2017-2021
Voldslovbrudd		4	4	3	3	1	-66,7 %	-64,3 %
Kroppskrenkelse (inkl. grov)		0	1	0	0	0		-100,0 %
Kroppsskade (inkl. grov og alvorligere)		0	2	0	0	0		-100,0 %
Forsøk drap		0	1	0	0	0		
Trusler		4	0	3	2	1	-50,0 %	-44,4 %
Mot offentlig tjenesteperson		0	1	0	1	0	-100,0 %	-100,0 %
Andre voldslovbrudd		0	0	0	0	0		
Hensynsløs atferd		2	1	3	1	4	300,0 %	185,7 %
Hatefulle ytringer		9	10	2	12	4	-66,7 %	-39,4 %
Diskriminering		0	0	0	0	0		
Skadeverk		0	2	7	2	8	300,0 %	263,6 %
Andre lovbrudd		0	1	0	1	2	100,0 %	400,0 %
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt		15	18	15	19	19	0,0 %	41,8 %

Tabell 16: Anmeldelser med hatmotiv antisemittisme fordelt på lovbruddskategorier som relativ andel.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kroppskrenkelse (inkl. grov)		0 %	6 %	0 %	0 %	0 %
Kroppsskade (inkl. grov og alvorligere)		0 %	11 %	0 %	0 %	0 %
Trusler		27 %	0 %	20 %	11 %	5 %
Mot offentlig tjenesteperson		0 %	6 %	0 %	5 %	0 %
Andre voldslovbrudd		0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Hensynsløs atferd		13 %	6 %	20 %	5 %	21 %
Hatefulle ytringer		60 %	56 %	13 %	63 %	21 %
Diskriminering		0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Skadeverk		0 %	11 %	47 %	11 %	42 %
Andre lovbrudd		0 %	6 %	0 %	5 %	11 %
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt		100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Med relativt små tall kan vi ikke fordele antall fornærmede og mistenkte med alder, kjønn, fødeland og statsborgerskap i tabeller. Dette hatmotivet skiller seg imidlertid

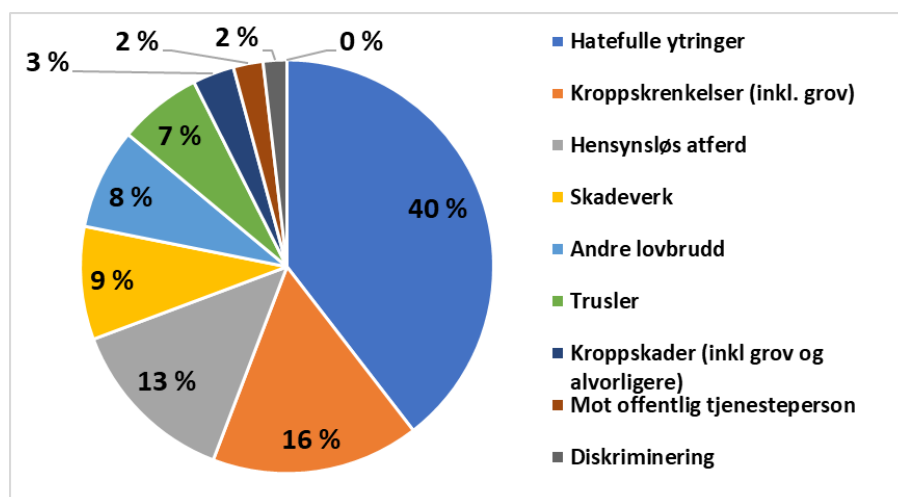
tydelig ut fra andre hatmotiv ved at det gjennom disse årene ikke er registrert fornærmet i 38 % av anmeldelsene, og av de anmeldelsene som har registrert fornærmet er 34 % et foretak/organisasjon. Kun 54 % av sakene med hatmotiv antisemittisme, har registrert mistenkt, mot 78 % for alle anmeldelser med hatmotiv for de samme år.

3.2.4. Grunnlag seksuell orientering

Det har vært en økning i 2022 for anmeldte saker med hatmotiv seksuell orientering. Økningen er på 19,4 %, men det har vært en særskilt økning for hatefulle ytringer på 57,4 %. Økningen for hatefulle ytringer fra 2021 til 2022 kommer i månedene etter terrorangrepet i Oslo 25.06.22¹⁴. Det kan antas at anmeldelsestilbøyeligheten blant befolkningen endres i etterkant av en så alvorlig hendelse.

I 2022 var antall anmeldelser for hatefulle ytringer større enn voldslovbrudd, det har ikke skjedd siden 2018. Økningen i antall anmeldelser for hatefulle ytringer har økt med 157,6 % de siste 5 årene, mot en økning i voldslovbrudd for samme periode på 26,6 %¹⁵.

Figur 15: Diagram med lovbruddskategorier for hatmotiv seksuell orientering.

¹⁴ Jf. kapittel 5.1

¹⁵ Tallene baserer seg på anmeldelser og ikke antall fornærmede. De synliggjør ikke volden begått mot de fornærmede i terrorangrepet den 25. juni.

Tabell 19: Anmeldelser med hatmotiv seksuell orientering fordelt på lovbruddskategorier.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs. 2017-2021
Voldslovbrudd	45	36	57	43	60	61	1,7 %	26,6 %
Kroppskrenkelse (inkl. grov)	29	18	28	25	28	35	25,0 %	36,7 %
Kroppsskade (inkl. grov og alvorligere)	6	2	3	5	8	7	-12,5 %	45,8 %
Drap	0	0	0	0	0	2		
Trusler	10	14	21	10	20	14	-30,0 %	-6,7 %
Mot offentlig tjenesteperson	0	2	2	1	1	5	400,0 %	316,7 %
Andre voldslovbrudd	0	0	3	2	3	0	-100,0 %	-100,0 %
Hensynsløs atferd	7	13	16	11	16	29	81,3 %	130,2 %
Hatefulle ytringer	20	37	27	27	54	85	57,4 %	157,6 %
Diskriminering	1	0	3	1	1	4	300,0 %	233,3 %
Skadeverk	1	0	6	2	18	19	5,6 %	251,9 %
Andre lovbrudd	4	10	12	13	31	17	-45,2 %	21,4 %
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt	78	96	121	97	180	215	19,4 %	87,9 %

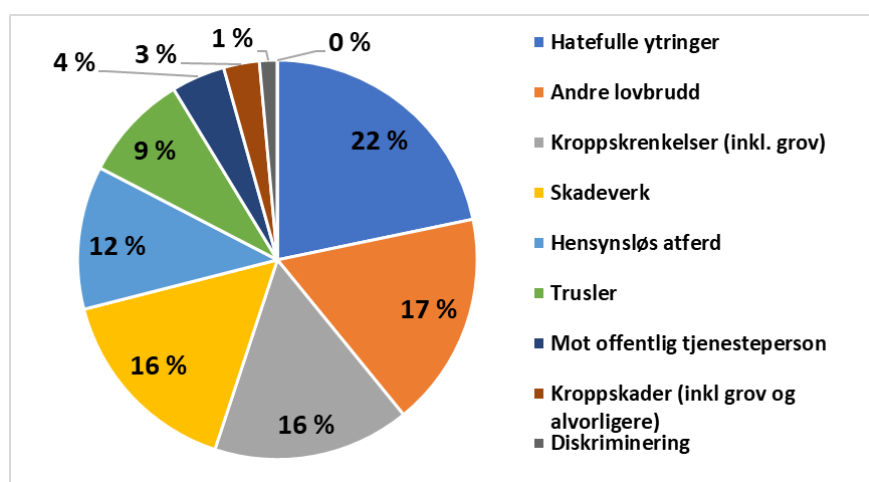
Tabell 20: Anmeldelser med hatmotiv seksuell orientering fordelt på lovbruddskategorier som relativ andel.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kroppskrenkelse (inkl. grov)	37 %	19 %	23 %	26 %	16 %	16 %
Kroppsskade (inkl. grov og alvorligere)	8 %	2 %	2 %	5 %	4 %	3 %
Trusler	13 %	15 %	17 %	10 %	11 %	7 %
Mot offentlig tjenesteperson	0 %	2 %	2 %	1 %	1 %	2 %
Andre voldslovbrudd	0 %	0 %	2 %	2 %	2 %	0 %
Hensynsløs atferd	9 %	14 %	13 %	11 %	9 %	13 %
Hatefulle ytringer	26 %	39 %	22 %	28 %	30 %	40 %
Diskriminering	1 %	0 %	2 %	1 %	1 %	2 %
Skadeverk	1 %	0 %	5 %	2 %	10 %	9 %
Andre lovbrudd	5 %	10 %	10 %	13 %	17 %	8 %
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

3.2.5. Grunnlag kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk

Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk ble lagt til som eget hatmotiv 1.januar 2021, og egen statistikkgruppe fra 1. januar 2023 i politiets systemer. Hatefulle ytringer og diskriminering med hatmotiv kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk har blitt registrert på statistikkgruppen seksuell orientering fram til 1. januar 2023, da det ikke var en egen statistikkgruppe for kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk før denne datoen. Hatmotivet har derimot blitt registrert på kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Dette innebærer at man har fått doble grunnlag på disse to statistikkgruppene i 2021 og 2022.

Figur 16¹⁶: Diagram med lovbruddskategorier for hatmotiv kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

¹⁶ Under andre lovbrudd finner man ordensforstyrrelse og vinningslovbrudd.

Tabell 21: Anmeldelser med hatmotiv kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk fordelt på lovbruddskategorier.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22
Voldslovbrudd					14	23	64,3 %
Kroppskrenkelse (inkl. grov)					8	11	37,5 %
Kroppsskade (inkl. grov og alvorligere)					2	3	50,0 %
Drap					0	2	
Trusler					4	6	50,0 %
Mot offentlig tjenesteperson					0	3	
Andre voldslovbrudd					0	0	
Hensynsløs atferd					5	8	60,0 %
Hatefulle ytringer					13	15	15,4 %
Diskriminering					0	1	
Skadeverk					15	11	-26,7 %
Andre lovbrudd					19	12	-36,8 %
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt					66	70	6,1 %

Tabell 22: Anmeldelser med hatmotiv kjønnsidentitet fordelt på lovbruddskategorier som relativ andel.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kroppskrenkelse (inkl. grov)					12 %	16 %
Kroppsskade (inkl. grov og alvorligere)					3 %	4 %
Trusler					6 %	9 %
Mot offentlig tjenesteperson					0 %	4 %
Andre voldslovbrudd					0 %	0 %
Hensynsløs atferd					8 %	11 %
Hatefulle ytringer					20 %	22 %
Diskriminering					0 %	1 %
Skadeverk					23 %	16 %
Andre lovbrudd					29 %	17 %
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt					100 %	100 %

Vi ser at lovbruddene for dette hatmotivet fordeler seg på mange ulike typer lovbrudd. Likevel er 32 % av anmeldelsene i 2022 registrert som voldslovbrudd, og deretter hatefulle ytringer med 22 %.

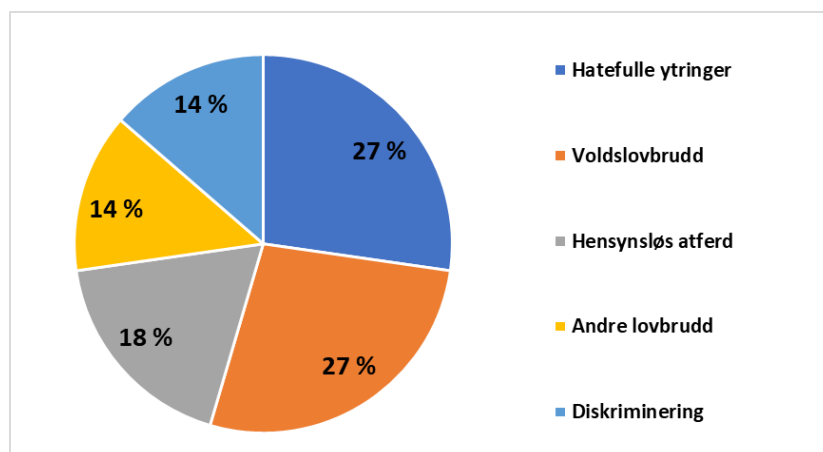
De fornærmede i sakene med hatmotiv kjønnsidentitet er hovedsakelig under 50 år. I 2021 ble det registrert 27 anmeldelser med foretak/organisasjon som fornærmet, mens det i 2022 var 25 % saker uten registrert fornærmet.

Aldersmessig er både fornærmede og mistenkte gjennomsnittlig yngre i disse anmeldelsene sammenliknet med øvrige hatmotiv. I 2021 hadde de mistenkte personene en gjennomsnittsalder på 20 år, noe som steg til 27 år i 2022. De fornærmede var henholdsvis gjennomsnittlig 26 og 29 år disse to årene. I 2022 var 60 % av de fornærmede registrert som menn/gutter mot 35 % i 2021, mens de mistenkte i hovedsak var menn begge årene.

3.2.6. Grunnlag nedsatt funksjonsevne

Anmeldte lovbrudd med hatmotiv nedsatt funksjonsevne har hatt et varierende antall anmeldelser siden innføring av hatmotivet i 2013. Med 15-34 anmeldelser representerer nedsatt funksjonsevne i hvert av disse årene 2-4 % av anmeldelsene med registrert hatmotiv. Det har vært stabile tall de siste 3 årene med 21 anmeldelser i 2020, 18 i 2021 og 22 i 2022. Også for dette hatmotivet er det så få anmeldelser at selv små variasjoner i antall gir store prosentvise endringer.

Figur 14: Diagram med lovbruddskategorier for hatmotiv nedsatt funksjonsevne.

Tabell 17: Anmeldelser med hatmotiv nedsatt funksjonsevne fordelt på lovbruddskategorier.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs. 2017-2021
Voldslovbrudd	7	4	8	4	3	6	100,0 %	15,4 %
Kroppskrenkelse (inkl. grov)	1	2	2	4	3	5	66,7 %	108,3 %
Kroppsskade (inkl. grov og alvorligere)	0	0	1	0	0	0		-100,0 %
Trusler	6	0	4	0	0	1		-50,0 %
Mot offentlig tjenesteperson	0	0	1	0	0	0		-100,0 %
Andre voldslovbrudd	0	2	0	0	0	0		-100,0 %
Hensynsløs atferd	3	1	8	5	5	4	-20,0 %	-9,1 %
Hatefulle ytringer	4	8	4	5	5	6	20,0 %	15,4 %
Diskriminering	4	4	5	6	2	3	50,0 %	-28,6 %
Skadeverk	0	0	2	0	1	0	-100,0 %	-100,0 %
Andre lovbrudd	0	7	7	1	2	3	50,0 %	-11,8 %
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt	18	24	34	21	18	22	22,2 %	-4,3 %

Tabell 18: Anmeldelser med hatmotiv nedsatt funksjonsevne fordelt på lovbruddskategorier som relativ andel.

Lovbruddskategorier	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Voldslovbrudd	39 %	17 %	24 %	19 %	17 %	27 %
Hensynsløs atferd	17 %	4 %	24 %	24 %	28 %	18 %
Hatefulle ytringer	22 %	33 %	12 %	24 %	28 %	27 %
Diskriminering	22 %	17 %	15 %	29 %	11 %	14 %
Skadeverk	0 %	0 %	6 %	0 %	6 %	0 %
Andre lovbrudd	0 %	29 %	21 %	5 %	11 %	14 %
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv i alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Grunnet lave tall for hatmotivet er det ikke mulig å si noe om trender og spesielle utviklinger.

For hatmotivet nedsatt funksjonsevne er det jevn kjønnsfordeling blant de fornærmede. Det er i gjennomsnitt registrert mistenkt i 70 % av anmeldelsene de årene. De mistenkte er i all hovedsak menn. For de siste 6 årene er 77 % av de fornærmede og 69 % av de mistenkte født i Norge.

3.3. De involverte i straffesaken

Dette avsnittet omhandler de involverte i straffesakene, herunder fornærmede og mistenkte.

3.3.1. De fornærmede

De fornærmede i hatkriminal saker er en svært sammensatt gruppe med hensyn til alder, kjønn, statsborgerskap og fødeland. Når det gjelder kjønn får politiet i sine uttrekk opp det kjønn vedkommende offisielt er registrert med. Vi har ikke mulighet til å identifisere de sakene der fornærmede selv beskriver seg med en annen kjønnsidentitet, for eksempel som transperson, uten en manuell gjennomgang av samtlige saker registrert med hatmotiv.

I kategorien foretak/organisasjoner som fornærmet, finner vi de anmeldte forhold der fornærmede ikke er en person. Dette kan være frivillige organisasjoner, offentlige etater eller bedrifter.

I 2022 fordelte de fornærmede i registrerte hatkriminal saker seg slik:

3.3.1.1. Kjønn

Tabell 23: Alle fornærmede fordelt på kjønn/foretak.

Fornærmede fordelt på kjønn	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 17-21
Kvinner/jenter	157	170	219	217	265	345	30,2 %	67,8 %
Menn/gutter	277	322	411	362	394	659	67,3 %	86,6 %
<i>Andel menn/gutter</i>	<i>64 %</i>	<i>65 %</i>	<i>65 %</i>	<i>63 %</i>	<i>60 %</i>	<i>66 %</i>		
Foretak/organisasjoner	23	27	29	41	65	48	-26,2 %	29,7 %
Unike fornærmede totalt	457	519	659	620	724	1052	45,3 %	76,6%

Det var en stor økning i antall fornærmede i 2022. Dette skyldes hovedsakelig terrorhendelsen den 25. juni 2022¹⁷. Økningen var størst for menn, og de utgjorde 2/3 av alle fornærmede i den registrerte hatkriminaliteten i 2022.

¹⁷ Jf. kapittel 5.1

Tabell 24: Kjønn fornærmede fordelt på hatmotiv¹⁸.

Gruppert kjønn fornærmede	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 17-21
Hudfarge/etnisitet								
Kvinner/jenter	97	119	146	152	170	177	4,1 %	29,4 %
Menn/gutter	191	234	295	278	284	286	0,7 %	11,5 %
Foretak/organisasjoner	18	17	17	22	21	21	0,0 %	10,5 %
Totalt	306	370	458	452	475	484	1,9 %	17,4 %
Religion samlet								
Kvinner/jenter	55	40	53	51	51	43	-15,7 %	-14,0 %
Menn/gutter	46	45	72	45	62	46	-25,8 %	-14,8 %
Foretak/organisasjoner	4	10	14	16	23	10	-56,5 %	-25,4 %
Totalt	105	95	139	112	136	99	-27,2 %	-15,7 %
Religion islam								
Kvinner/jenter					32	39	21,9 %	
Menn/gutter					37	34	-8,1 %	
Foretak/organisasjoner					4	7	75,0 %	
Totalt					73	80	9,6 %	
Religion annet								
Kvinner/jenter	55	40	53	51	21	8	-61,9 %	-81,8 %
Menn/gutter	46	45	72	45	30	14	-53,3 %	-70,6 %
Foretak/organisasjoner	4	10	14	16	19	3	-84,2 %	-76,2 %
Totalt	105	95	139	112	70	25	-64,3 %	-76,0 %
Antisemittisme								
Kvinner/jenter		1	5	2	3	3	0,0 %	9,1 %
Menn/gutter		2	2	6	7	6	-14,3 %	41,2 %
Foretak/organisasjoner		3	5	5	1	5	400,0 %	42,9 %
Totalt		6	12	13	11	14	27,3 %	33,3 %
Seksuell orientering								
Kvinner/jenter	20	21	38	25	53	49	-7,5 %	56,1 %
Menn/gutter	50	57	70	55	83	122	47,0 %	93,7 %
Foretak/organisasjoner	1	4	4	4	26	12	-53,8 %	53,8 %
Totalt	71	82	112	84	162	183	13,0 %	79,1 %
Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk								
Kvinner/jenter					24	17	-29,2 %	
Menn/gutter					13	26	100,0 %	
Foretak/organisasjoner					19	8	-57,9 %	
Totalt					56	51	-8,9 %	
Nedsatt funksjonsevne								
Kvinner/jenter	9	7	12	11	9	10	11,1 %	4,2 %
Menn/gutter	11	13	22	12	7	11	57,1 %	-15,4 %

¹⁸ Grunnet måten uttrekket er gjort på fremgår ikke de fornærmede fra terrrorsaken den 25. juni 2022 i hatmotivene seksuell orientering og kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Foretak/organisasjoner	1	2	1	0	0	0		-100,0 %
Totalt	21	22	35	23	16	21	31,3 %	-10,3 %

3.3.1.2. Alder

Tabell 24: Alle fornærmede fordelt på alder.

Fornærmede fordelt på alder	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 17-21
0-17 år	45	70	71	96	129	109	-15,5 %	32,6 %
18-29 år	167	172	231	215	210	314	49,5 %	57,8 %
30-49 år	186	196	259	215	246	450	82,9 %	104,2 %
50 år og eldre	36	53	71	53	72	131	81,9 %	129,8 %
Antall fornærmede personer	434	491	630	579	657	1004	52,8 %	79,9 %

Tabell 25: Fornærmede gruppert i alder fordelt på hatmotiv¹⁹.

Gruppert alder fornærmede	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 17-21
Hudfarge/etnisitet								
0-17 år	27	49	52	74	91	73	-19,8 %	24,6 %
18-29 år	115	121	152	157	144	143	-0,7 %	3,8 %
30-49 år	125	150	191	157	168	194	15,5 %	22,6 %
50 år og eldre	21	32	46	42	49	53	8,2 %	39,5 %
Totalt	288	352	441	430	452	463	2,4 %	17,9 %
Religion samlet								
0-17 år	11	10	8	7	20	8	-60,0 %	-28,6 %
18-29 år	37	29	52	31	33	26	-21,2 %	-28,6 %
30-49 år	46	39	49	46	44	43	-2,3 %	-4,0 %
50 år og eldre	7	7	16	12	14	12	-14,3 %	7,1 %
Totalt	101	85	125	96	111	89	-19,8 %	-14,1 %
Religion islam								
0-17 år					15	7	-53,3 %	
18-29 år					22	24	9,1 %	
30-49 år					27	31	14,8 %	
50 år og eldre					U/5	8		
Totalt					66	70	6,1 %	
Religion annet								
0-17 år	11	10	8	7	5	U/5		
18-29 år	37	29	52	31	11	U/5		
30-49 år	46	39	49	46	18	12	-33,3 %	-69,7 %
50 år og eldre	7	7	16	12	12	U/5		

¹⁹ Grunnet måten uttrekket er gjort på fremgår ikke de fornærmede fra terrrorsaken den 25. juni 2022 i hatmotivene seksuell orientering og kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Totalt	101	85	125	96	46	19	-58,7 %	-79,0 %
Antisemittisme								
0-17 år		U/5	U/5	U/5	U/5	U/5		
18-29 år		U/5	U/5	U/5	U/5	U/5		
30-49 år		U/5	U/5	U/5	6	U/5		
50 år og eldre		U/5	U/5	U/5	U/5	U/5		
Totalt		3	7	8	10	9	-10,0 %	
Seksuell orientering								
0-17 år	8	11	11	21	32	21	-34,4 %	26,5 %
18-29 år	31	39	46	36	41	70	70,7 %	81,3 %
30-49 år	24	22	41	21	51	68	33,3 %	113,8 %
50 år og eldre	7	6	11	U/5	12	12	0,0 %	33,3 %
Totalt	70	78	108	80	136	171	25,7 %	81,1 %
Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk								
0-17 år					12	8	-33,3 %	
18-29 år					13	17	30,8 %	
30-49 år					10	17	70,0 %	
50 år og eldre					U/5	U/5		
Totalt					37	43	16,2 %	
Nedsatt funksjonsevne								
0-17 år	U/5	U/5	U/5	U/5	U/5	U/5		
18-29 år	5	U/5	12	8	5	7	40,0 %	-6,7 %
30-49 år	9	5	13	11	6	7	16,7 %	-20,5 %
50 år og eldre	U/5	8	6	U/5	U/5	U/5		
Totalt	20	20	34	23	16	21	31,3 %	-7,1 %

3.3.1.3. Statsborgerskap/fødeland

Fornærmedes fødeland og statsborgerskap fordeles på mange ulike land. Tabellen under viser at andelen registrerte fornærmede født i Norge steg tydelig fram til 2019 og har holdt seg på rundt 40 % siden. Samtidig viser den andre tabellen at andelen fornærmede med norsk statsborgerskap har vært svært stabilt på 72-74 % i alle årene i tabellen, med en økning siste år.

Tabell 26: Alle fornærmede fordelt på fødeland.

Fødeland fornærmede	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Norge	124	162	237	235	256	496
Asia, Afrika og Sør/Mellom-Amerika	228	237	307	284	320	383
Europa for øvrig	28	32	37	39	51	97
Ikke registrert	52	59	47	18	26	20
Andre	2	1	2	3	4	8

Antall unike personer i anmeldelsene	434	491	630	579	657	1004
Andel født i Norge	29 %	33 %	38 %	41 %	39 %	49 %

Tabell 27: Alle fornærmede fordelt på statsborgerskap.

Statsborgerskap fornærmede	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Norge	315	354	467	430	480	784
Asia, Afrika og Sør/Mellom-Amerika	88	97	119	102	119	131
Europa for øvrig	28	38	38	40	55	84
Andre/ikke registrert	7	3	2	6	7	3
Antall unike personer i anmeldelsene	434	491	630	579	657	1004
Andel med norsk statsborgerskap	73 %	72 %	74 %	74 %	73 %	78 %

3.3.1.4. Straffesaker med fornærmede

Andelen anmeldelser hvor det er registrert fornærmede har holdt seg jevnt mellom 81% og 85 % de siste 6 årene, selv om antall anmeldelser har økt. Likevel var det i 2022 en økning på 34,7 % for anmeldelser uten fornærmet.

Tabell 28: Registrerte fornærmede i alle anmeldelser.

Anmeldelser	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 17-21
Anmeldelser med fornærmede	459	513	637	616	694	760	9,5 %	30,2 %
Anmeldelser uten fornærmede	82	113	128	143	121	163	34,7 %	38,8 %
Alle anmeldelser med hatmotiv	541	626	765	759	815	923	13,3 %	31,6 %
Andel anmeldelser med fornærmede	85 %	82 %	83 %	81 %	85 %	82 %		

3.3.2. De mistenkte

I det følgende brukes samlebetegnelsen mistenkt om alle som står registrert som mistenkt, siktet eller domfelt i datamaterialet. Ofte vil "gjerningspersoner" bli brukt, men vi baserer tallene her på hvem som er registrert inn som mistenkt, siktet eller domfelt – uavhengig av resultat av sakene. Noen vil også være domfelt for det registrerte

straffebudet, men ikke domfelt for hatmotivet. Begrepet gjerningspersoner kan derfor fremstå unyansert i denne sammenhengen.

Tallene viser de som er anmeldt/registrert som mistenkt i sakene, uavhengig av om saken blir henlagt eller ender med en positiv påtaleavgjørelse eller domfellelse. Vi kan derfor ikke slå fast hva som kjennetegner de som *begår* hatkriminalitet, det eneste vi kan peke på er variabler som beskriver de som *blir anmeldt for* hatkriminalitet.

Noen identifiserte personer går igjen som mistenkt i flere anmeldelser. I tillegg er det i noen anmeldelser ikke registrert noen mistenkt, mens i andre anmeldelser var det flere med på gjerningen uten at alle er identifisert/registrert som mistenkt. Det reelle tallet på hvem som begår straffbare handlinger med hatmotiv kan vi derfor ikke si med sikkerhet.

3.3.2.1. Kjønn

Kjønnsfordelingen blant de mistenkte som er anmeldt for hatkriminalitet holder seg stabilt med en andel menn/gutter på 81 % til 86 % for de siste 6 årene. Det er svært få foretak/organisasjoner som er registrert som mistenkt. Økningen i mistenkte personer er noe høyere enn økningen for hatkriminalitet, noe som tilsier at det blir identifisert flere mistenkte i de anmeldelsene som blir registrert.

Tabell 31: Alle mistenkte fordelt på kjønn/foretak.

Mistenkte fordelt på kjønn	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	22 vs. 17-21
Kvinner/jenter	75	65	74	107	102	131	28,4 %	54,8 %
Menn/gutter	358	365	467	448	482	591	22,6 %	39,4 %
<i>Andel menn/gutter</i>	83 %	85 %	86 %	81 %	83 %	82 %		
Foretak/organisasjoner	16	10	14	10	8	14	75,0 %	20,7 %
Unike mistenkte totalt	449	440	555	565	592	736	24,3 %	41,5 %

Tabell 31.1: Kjønn mistenkte fordelt på hatmotiv.

Gruppert kjønn mistenkte	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 17-21
Hudfarge/etnisitet								
Kvinner/jenter	49	54	55	89	77	102	32,5 %	57,4 %
Menn/gutter	255	267	340	328	321	351	9,3 %	16,1 %
Foretak/organisasjoner	11	8	5	3	5	9	80,0 %	40,6 %
Totalt	315	329	400	420	403	462	14,6 %	23,7 %
Religion samlet								
Kvinner/jenter	21	12	11	12	15	18	20,0 %	26,8 %
Menn/gutter	64	70	90	70	67	50	-25,4 %	-30,7 %

Foretak/organisasjoner	2	3	6	3	3	4	33,3 %	17,6 %
Totalt	87	85	107	85	85	72	-15,3 %	-19,8 %
Religion islam								
Kvinner/jenter					7	15	114,3 %	
Menn/gutter					37	38	2,7 %	
Foretak/organisasjoner					2	2	0,0 %	
Totalt					46	55	19,6 %	
Religion annet								
Kvinner/jenter	21	12	11	12	8	3	-62,5 %	-76,6 %
Menn/gutter	64	70	90	70	32	15	-53,1 %	-77,0 %
Foretak/organisasjoner	2	3	6	3	2	2	0,0 %	-37,5 %
Totalt	87	85	107	85	42	20	-52,4 %	-75,4 %
Antisemittisme								
Kvinner/jenter		0	2	0	1	1	0,0 %	33,33 %
Menn/gutter		6	7	9	10	6	-40,0 %	-25,00 %
Foretak/organisasjoner		0	0	0	1	0	-100,0 %	-100,00 %
Totalt		6	9	9	12	7	-41,7 %	-22,22 %
Seksuell orientering								
Kvinner/jenter	7	2	11	10	19	14	-26,3 %	42,9 %
Menn/gutter	53	62	74	74	126	161	27,8 %	106,9 %
Foretak/organisasjoner	1	0	1	0	0	1		150,0 %
Totalt	61	64	86	84	145	176	21,4 %	100,0 %
Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk								
Kvinner/jenter					2	6	200,0 %	
Menn/gutter					51	54	5,9 %	
Foretak/organisasjoner					0	0		
Totalt					53	60	13,2 %	
Nedsatt funksjonsevne								
Kvinner/jenter	6	3	3	1	1	1	0,0 %	-64,3 %
Menn/gutter	14	10	19	18	14	15	7,1 %	0,0 %
Foretak/organisasjoner	2	0	3	4	1	1	0,0 %	-50,0 %
Totalt	22	13	25	23	16	17	6,3 %	-14,1 %

3.3.2.2. Alder

Den eldste aldersgruppen, 50 år og eldre, har størst økning i antall mistenkte registrert i 2022 sammenlignet med 2021, foran aldersgruppen 30-49 år, med hhv. 36,0 % og 29,7 %. Ser man på antall mistenkte under 18 år for 2022 mot snittet for 2017-2021 er økningen på hele 98,3 %, noe som nesten tilsvarer en dobling.

Tabell 32: Alle mistenkte fordelt på alder.

Mistenkte fordelt på alder	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 17-21
0-17 år	44	53	64	83	119	144	21,0 %	98,3 %
18-29 år	115	116	166	124	141	149	5,7 %	12,5 %
30-49 år	154	148	178	199	185	240	29,7 %	38,9 %
50 år og eldre	120	113	134	150	139	189	36,0 %	44,1 %
Antall mistenkte personer	433	430	541	555	584	722	23,6 %	42,0 %

Tabell 32.1: Gruppert alder mistenkte fordelt på hatmotiv.

Gruppert alder mistenkte	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 17-21
Hudfarge/etnisitet								
0-17 år	29	28	43	51	51	61	19,6 %	51,0 %
18-29 år	83	92	119	91	103	88	-14,6 %	-9,8 %
30-49 år	110	110	132	151	133	166	24,8 %	30,5 %
50 år og eldre	82	91	102	125	111	138	24,3 %	35,0 %
Totalt	304	321	395	417	398	453	13,8 %	23,4 %
Religion samlet								
0-17 år	U/5	6	5	8	7	U/5		
18-29 år	9	16	19	13	18	14	-22,2 %	-6,7 %
30-49 år	34	37	38	29	29	25	-13,8 %	-25,1 %
50 år og eldre	38	23	39	32	28	25	-10,7 %	-21,9 %
Totalt	85	82	101	82	82	68	-17,1 %	-21,3 %
Religion islam								
0-17 år					U/5	U/5		
18-29 år					9	11	22,2 %	
30-49 år					16	21	31,3 %	
50 år og eldre					19	18	-5,3 %	
Totalt					44	53	20,5 %	
Religion annet								
0-17 år	U/5	6	5	8	7	U/5		
18-29 år	9	16	19	13	9	U/5		
30-49 år	34	37	38	29	13	5	-61,5 %	-83,4 %
50 år og eldre	38	23	39	32	11	7	-36,4 %	-75,5 %
Totalt	85	82	101	82	40	16	-60,0 %	-79,5 %
Antisemittisme								
0-17 år		U/5	U/5	U/5	U/5	U/5		
18-29 år		U/5	U/5	U/5	U/5	U/5		
30-49 år		U/5	6	7	5	U/5		
50 år og eldre		U/5	U/5	U/5	U/5	U/5		
Totalt		6	9	9	11	7	-36,4 %	
Nedsatt funksjonsevne								
0-17 år	U/5	U/5	U/5	U/5	U/5	U/5		

18-29 år	5	U/5	10	6	U/5	U/5		
30-49 år	9	U/5	5	5	5	5	0,0 %	-16,7 %
50 år og eldre	U/5	U/5	U/5	U/5	U/5	U/5		
Totalt	20	13	22	19	15	16	6,7 %	-10,1 %
Seksuell orientering								
0-17 år	10	21	19	32	68	55	-19,1 %	83,3 %
18-29 år	25	18	29	18	29	50	72,4 %	110,1 %
30-49 år	16	17	23	22	35	43	22,9 %	90,3 %
50 år og eldre	9	8	14	12	13	27	107,7 %	141,1 %
Totalt	60	64	85	84	145	175	20,7 %	99,8 %
Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk								
0-17 år					35	23	-34,3 %	
18-29 år					10	12	20,0 %	
30-49 år					7	23	228,6 %	
50 år og eldre					U/5	U/5		
Totalt					53	60	13,2 %	
Nedsatt funksjonsevne								
0-17 år	U/5	U/5	U/5	U/5	U/5	U/5		
18-29 år	5	U/5	10	6	U/5	U/5		
30-49 år	9	U/5	5	5	5	5	0,0 %	-16,7 %
50 år og eldre	U/5	U/5	U/5	U/5	U/5	U/5		
Totalt	20	13	22	19	15	16	6,7 %	-10,1 %

3.3.2.3. Statsborgerskap/fødeland

Mistenktes fødeland og statsborgerskap fordeles på mange ulike land. Selv om det er over 80 % av de mistenkte i hatkriminaliteter med norsk statsborgerskap er det totalt i materialet vårt mistenkte fra 103 ulike fødeland og med 72 ulike statsborgerskap. For 2022 var det registrert mistenkte fra 50 ulike fødeland og 29 ulike statsborgerskap.

Tabell 34: Alle mistenkte fordelt på fødeland.

Fødeland mistenkte	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Norge	312	313	413	416	444	531
Asia, Afrika og Sør/Mellom-Amerika	55	78	65	73	92	102
Europa for øvrig	38	28	40	47	35	79
Ikke registrert	27	11	19	19	8	10
Andre	1	0	4	0	5	0
Antall unike personer i anmeldelsene	433	430	541	555	584	722
Andel født i Norge	72 %	73 %	76 %	75 %	76 %	74 %

Tabell 35: Alle mistenkte fordelt på statsborgerskap.

Statsborgerskap mistenkte	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Norge	369	372	475	478	498	606
Asia, Afrika og Sør/Mellom-Amerika	24	35	21	35	43	43
Europa for øvrig	39	23	41	41	42	73
Andre/ikke registrert	0	1	0	4	1	1
Antall unike personer i anmeldelsene	433	430	541	555	584	722
Andel med norsk statsborgerskap	85 %	87 %	88 %	86 %	85 %	84 %

3.3.2.4. Straffesaker med mistenkte

Tabell 33: Anmeldelser med mistenkte

Anmeldelser fordelt alder/annet	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 2017-2021
Anmeldelser med mistenkte	437	487	569	605	619	727	17,4 %	33,8 %
Anmeldelser uten mistenkte	104	139	196	154	196	196	0,0 %	24,2 %
Alle anmeldelser med hatmotiv	541	626	765	759	815	923	13,3 %	31,6 %
Andel anmeldelser med fornærmede	81 %	78 %	74 %	80 %	76 %	79 %		

Antall som er registrert som mistenkt i anmeldelsene med hatmotiv steg tydelig fra 2021 til 2022. Tabellen viser at antall anmeldelser uten mistenkte varierer mellom årene.

3.3.3. Om barn og unge

Ser vi på aldersfordeling for både fornærmede og mistenkte er de under 18 år den aldersgruppen som har steget prosentvis mest de senere årene. Sammenligner vi 2022 med gjennomsnittet for de tre siste årene før pandemien startet har antall anmeldelser

med fornærmede under 18 år økt med 75,8 % og antall anmeldelser med mistenkte under 18 år økt med 168 %.

For de unge fornærmede skiller hverken hatmotiv eller fordelingen av type lovbrudd de er utsatt for seg nevneverdig fra hva alle fornærmede utsettes for. For de unge mistenkte under 18 år er det likevel et skille; De registrerte hatmotivene fordeler seg med 45 % for seksuell orientering og 41 % for hudfarge/etnisitet for de yngste mistenkte mot 21 % for seksuell orientering og 70 % for hudfarge/etnisitet for alle mistenkte. Type lovbrudd de unge er mistenkt for skiller seg svakt ut med litt større andel voldslovbrudd enn for alle mistenkte. For hatefulle ytringer med hatmotivet seksuell orientering er det imidlertid i 2022 størst økning for unge mistenkte.

4. Avgjørelser

Statistikken for avgjørelser baserer seg på andre søk i PAL for STRASAK enn søk for anmeldt hatkriminalitet. Mens anmeldelsesstatistikken baserer seg på når sak og person ble registrert, baserer avgjørelsene seg på andre datoer i saksbehandlingen.

Påtaleavgjørelser baserer uttrekk på den datoen det er satt en "oppklaringsdato" – et tidspunkt hvor saken kan bli henlagt eller det er foretatt en påtaleavgjørelse mot en person. Rettskraftige avgjørelser baserer seg på en rettskraftig dato, som er ført dato for endelig avgjørelse. Dette betyr at noe av det som måles som påtaleavgjort eller rettskraftig avgjort i 2022, er registrert inn i 2021 eller tidligere. All statistikk viser en årlig utvikling, men utvalget av saker er forskjellig for de ulike statistikkene, og må derfor leses uavhengig av hverandre.

Alle saker her er registrert med ett eller flere hatmotiv, men avgjørelsesstatistikken sier ingenting om hatmotivet er oppklart eller pådømt. Avgjørelsen for motiv/straffeskjerpende bestemmelser registreres ikke i PAL for STRASAK.

4.1. Påtaleavgjørelser

4.1.1. Oppklaringsprosent

I 2022 ble 51,8 % av alle påtaleavgjorte straffesaker registrert som hatkriminalitet oppklart. Dette er en økning på 2,3 % mot 2021. Det ble oppklart 426 saker i fjor, noe som er en økning på 14,5 % mot 2021 med 372 oppklarte saker. Den prosentvise økningen i oppklarte saker er marginalt høyere enn økningen i anmeldt hatkriminalitet.

Tabell 37: påtaleavgjørelser 2017-2022 og oppklaringsprosent. Anmeldelser med hatmotiv i Norge.

Saksbehandling hatkrim	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs. 2017-2022
Påtaleavgjorte saker	504	586	744	804	834	891	6,8 %	27,5 %
Oppklarte	223	255	322	382	372	426	14,5 %	35,5 %

Oppklaringsprosent ²⁰	49 %	49 %	47 %	52 %	49 %	52 %	2,8 %	2,6 %
----------------------------------	------	------	------	------	------	------	-------	-------

4.1.2. Saksbehandlingstid

Det er stor variasjon i saksbehandlingstiden for oppklarte saker mellom politidistriktene. I 2022 skilte Oslo, Møre og Romsdal og Nordland politidistrikt seg ut med kort saksbehandlingstid. Vest, Møre og Romsdal og Nordland politidistrikt har redusert saksbehandlingstiden kraftig i 2022 sammenlignet med 2021. For Norge sett under ett tok det i gjennomsnitt 120 dager før en sak ble oppklart, en nedgang på fire dager sammenlignet med 2021. Tallene for de siste fem årene viser en nedadgående trend i saksbehandlingstiden for oppklarte saker.

Tabell 38: Saksbehandlingstid på oppklarte anmeldelser 2017-2022 i anmeldelser med hatmotiv i Norge.

Saksbehandlingstid oppklarte saker	2017	2018	2019	2020	2021	2022
201 Oslo politidistrikt	73	164	142	112	97	66
202 Øst politidistrikt	180	174	161	143	143	168
203 Innlandet politidistrikt	149	140	116	95	95	127
204 Sør-Øst politidistrikt	50	188	117	140	190	228
205 Agder politidistrikt	100	90	124	126	129	165
206 Sør-Vest politidistrikt	110	174	167	226	122	149
207 Vest politidistrikt	151	93	97	179	174	95
208 Møre og Romsdal politidistrikt	184	88	91	165	153	40
209 Trøndelag politidistrikt	68	119	107	132	59	98
210 Nordland politidistrikt	118	154	170	95	120	36
211 Troms politidistrikt	89	138	137	94	96	96
212 Finnmark politidistrikt	80	133	69	66	38	118
56 Kripes	0	0	0	0	0	0
Særorgan/annet	154	0	0	517	0	363
Antall dager totalt	107	150	137	136	124	120

4.2. Rettskraftige avgjørelser

²⁰ Oppklaringsprosenten er beregnet på andel "oppklarte saker" mot "ikke oppklarte saker". Det totale antall påtaleavgjorte saker er høyere da enkelte påtaleavgjørelser ikke regnes med i oppklaringsprosent.

Rettskraftige avgjørelser deles i PAL for STRASAK opp i to nivå. Avgjørelsene som skjer på saksnivå eller avgjørelsene som avgjøres "mot person". Sistnevnte inneholder alle avgjørelser mot mistenkte; også dersom det er foretak/organisasjoner som er registrert som mistenkt.

4.2.1. Avgjorte anmeldelser

I 2022 var det en økning på 0,4 % i antall rettskraftige avgjørelser sammenliknet med 2021. 827 anmeldelser ble avgjort i 2022 mot 824 i 2021. Det var en nedgang på 1,1 % for saker som ble avgjort på saksnivå og som ble henlagt. Det var totalt 188 saker som ble henlagt på saksnivå, mens 637 saker ble avgjort mot person.

Tabell 39: rettskraftige avgjørelser 2017-2022. Anmeldelser med hatmotiv i Norge.

Utvalgte avgjørelser på saksnivå	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 2017-2021
Henlagt på saksnivå. Ulike årsaker.	104	125	172	139	190	188	-1,1 %	28,8 %
Manglende oppl. om gj. person	74	96	125	107	140	144	2,9 %	32,8 %
Ikke rimelig grunn til å undersøke	13	13	16	16	24	22	-8,3 %	34,1 %
Ikke straffbart/ikke bevist straffbart	5	9	10	10	19	10	-47,4 %	-5,7 %
Kapasitet	4	3	7	4	4	6	50,0 %	36,4 %
Andre henleggelse	8	4	14	2	3	6	100,0 %	-3,2 %
Avgjort mot person	390	415	554	641	632	637	0,8 %	21,0 %
Andre avgjørelser	2	5	1	3	2	2	0,0 %	-23,1 %
Totalsum avgjorte anmeldelser	496	545	727	783	824	827	0,4 %	22,5 %

4.2.2. Rettskraftige avgjørelser mot mistenkte

I 2022 var det 39 færre domfellelser for hatkriminalitet enn i 2021, tilsvarende en nedgang på 20,3 %. Det var en økning i avgjørelser mot de mistenkte på 2,3 %. Til tross for en jevn økning i anmeldt hatkriminalitet de siste seks årene har det ikke vært en nevneverdig økning i antall domfellelser siden 2019.

Tabell 40: Rettskraftige avgjørelser mot mistenkte 2017-2022. Antall forhold, anmeldelser og mistenkte i hatmotiv i Norge.

Avgjørelser mot person	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22
------------------------	------	------	------	------	------	------	-------

								2022 vs 2017-2022
Domfellelser	80	88	147	121	153	122	-20,3 %	3,6 %
Frifinnelser	20	10	13	12	18	16	-11,1 %	9,6 %
Andre avgjørelser	376	372	492	647	572	623	8,9 %	26,7 %
Avgjorte forhold mot mistenkte	476	470	652	780	743	761	2,3 %	21,9 %
Antall unike mistenkte med avgjørelser	391	370	497	615	586	622	6,1 %	26,5 %

Det var en svak nedgang for alle utvalgte reaksjoner mot mistenkte utenom *Påtaleunntatelse m/u vilkår* i 2022.

Tabell 41: Utvalgte rettskraftige reaksjoner mot mistenkte 2017-2022. Antall forhold med reaksjoner mot mistenkte i hatmotiv i Norge.

Rettskraftige reaksjoner	2017	2018	2019	2020	2021	2022	21-22	2022 vs 2017-2022
Ubetingset fengsel (+ kombinasjoner)	38	60	87	69	60	57	-5,0 %	-9,2 %
Betinget fengsel	18	10	36	19	44	32	-27,3 %	26,0 %
Samfunnsstraff	12	5	13	17	25	15	-40,0 %	4,2 %
Bot/forelegg ved dom	10	8	6	13	15	11	-26,7 %	5,8 %
Ungdomsstraff	0	3	1	0	1	1	0,0 %	0,0 %
Forelegg	37	44	37	46	56	44	-21,4 %	0,0 %
Påtaleunntatelse m/u vilkår	7	12	17	31	20	32	60,0 %	83,9 %
Konfliktråd	11	7	17	16	11	11	0,0 %	-11,3 %
Sum reaksjoner mot mistenkte	133	149	214	211	232	203	-12,5 %	8,1 %
Andel av reaksjoner mot mistenkte	28 %	32 %	33 %	27 %	31 %	27 %		

4.3. To dommer fra Høyesterett vedrørende strl. § 185

Høyesterett har i 2022 avsagt to relevante dommer innenfor hatkriminalitet. Begge dommene gjelder overtredelse av straffeloven § 185 om *hatefulle ytringer*:

HR-2022-1707-A ble avsagt 8. september 2022, og gjelder et saksforhold fra Øst politidistrikt. En 57 år gammel mann hadde på en togstasjon i august 2020 fremsatt følgende ytring overfor en jente på 16 år og 10 måneder med somalisk bakgrunn:

"dra tilbake til Somalia så får du det mye bedre, for der får du ikke noe NAV".

Spørsmålet i saken var om ytringen som var fremsatt ble rammet av straffeloven § 185. Et særlig spørsmål var om det hadde betydning for denne vurderingen at ytringen var fremsatt overfor en mindreårig person. Høyesterett konkluderte med at den generelle terskelen for straffbare ytringer etter straffeloven § 185 er den samme uavhengig av om den fremsettes overfor en person som er mindreårig eller ikke. Høyesterett mente derimot at det ved tolkning av ytringen, når det skal ses hen til konteksten den er fremsatt i, vil være et relevant moment at den er fremsatt overfor en mindreårig. Ved den konkrete vurderingen av ytringen delte Høyesterett seg i et flertall og et mindretall. Flertallet på tre dommere kom til at ytringen var helt i nedre sjikt av det straffbare, og at den heller ikke hadde vært rammet av straffeloven § 185 dersom den var fremsatt overfor en voksen. Men ettersom den var fremsatt overfor en mindreårig, og dette fikk betydning for konteksten ytringen skulle tolkes i, kom flertallet til at forholdet var straffbart. Mindretallet på to dommere kom til at ytringen ikke var straffbar, heller ikke når den var fremsatt overfor en mindreårig.

HR-2022-1843-A ble avsagt 30. september 2022, og gjelder et saksforhold fra Vest politidistrikt. Saken er den første avgjørelsen fra Høyesterett som gjelder hatefulle ytringer på grunnlaget kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Tiltalte hadde skrevet en rekke nedsettende karakteristikker av fornærmede på Facebook. Fornærmede hadde skiftet juridisk kjønn fra mann til kvinne og endret kjønn. Av særlig viktighet er det at Høyesterett i denne dommen har slått fast at terskelen for straff er lik for alle de fem gruppene som er vernet etter straffeloven § 185.

5. Spesielle hendelser

5.1. Terrorangrepet 25. juni 2022

Terrorhandlingen den 25. juni 2022 skjedde under Pridefeiringen og rettet seg blant annet mot mennesker som oppholdt seg på det populære utestedet for homofile i Oslo, London Pub. Dette er bakgrunnen for hypotesen om hatkriminalitet som mulig motivasjon for handlingen. Uavhengig av om dette var motivasjonen, utløste handlingen frykt i det skeive miljøet.

Straffesakene etter masseskytingen etterforskes av Oslo politidistrikt. Det er per i dag registrert tre straffesaker med hatmotiv, to drapssaker og en terrorsak. Elleve personer ble skutt under angrepet, hvorav to av de døde av skadene. Videre er det per nå registrert 264²¹ fornærmede som inngår i terrorsaken. Saken er ikke ferdig etterforsket, og det er uvisst hva som blir det endelige antallet fornærmede.

5.2. Anmeldt hatkriminalitet i kjølvannet av Russlands invasjon av Ukraina

I kjølvannet av Russlands invasjon av Ukraina i februar 2022 mottok politiet flere tips og anmeldelser knyttet til mulige straffbare forhold begått mot russiske statsborgere, som syntes å være motivert av den russiske invasjonen. Typiske saker som kom inn til politiet omhandlet blant annet skadeverk, vold og trusler mot russere, hensynsløse og/eller hatefulle ytringer om eller mot russere, samt nektelse av å selge varer og tjenester til russiske statsborgere.

Det oppstod i denne forbindelse spørsmål om slike saker kan anses som hatkriminalitet. Nærmere bestemt er spørsmålet om denne typen kriminalitet, altså straffbare handlinger

²¹ Pr. 06.06.23

begått mot russiske statsborgere som er motivert av eller har sin bakgrunn i den russiske invasjonen, kan anses om hatkriminalitet motivert av eller med bakgrunn i noens "nasjonale eller etniske opprinnelse".

Riksadvokaten har i brev av 2. november 2022 til Oslo politidistrikt, etter å ha blitt bedt om avklaringer fra Likestillings- og diskrimineringsombudet, gitt direktiver om forståelsen av dette. I forbindelse med utformingen av brevet har riksadvokaten vært i kontakt med både Likestillings- og diskrimineringsombudet og politiet v/ Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet.

Utgangspunktet er at denne typen straffbare forhold er å regne som hatkriminalitet dersom det er fornærmedes russiske opprinnelse som er motivet eller bakgrunnen for den straffbare handlingen. Det kan imidlertid tenkes unntak fra dette. Riksadvokaten peker blant annet på at det å nekte å selge varer eller tjenester til noen som følge av sanksjonsforskriften for Ukraina, gitt med hjemmel i sanksjonsloven, ikke kan være problematisk etter straffeloven § 186 om diskriminering. Videre kan både straffeloven § 185 og § 186 tenkes å måtte bli tolket innskrenkende av hensyn til ytringsfriheten, for eksempel når handlingene som anmeldes eller tipses om synes å være uttrykk for en mening eller ytring om krigen eller de russiske myndighetene.

5.3. Ytringsfrihetskommisjonen – NOU 2022:9

Ytringsfrihetskommisjonen avga sin utredning **NOU 2022:9** den 15. august 2022. Kommisjonen har i sin utredning blant annet sett på ulike problemstillinger knyttet til straffbare ytringer, og har viet særskilt oppmerksomhet til straffeloven § 185. Kommisjonens funn og anbefalinger gjengis ikke her, utover å nevne at kommisjonen har foreslått å endre ordlyden i straffeloven § 185. Dette forslaget er fremsatt av to grunner, for å gjøre bestemmelsen mer forståelig og for å tydeliggjøre hva som faktisk er straffbart. Kommisjonen har fremsatt to alternative forslag, hvor det ene er forholdsvis kort og pedagogisk, mens det andre forslaget er noe mer omfattende og tilstreber en presis og dekkende ordlyd basert på Høyesterettspraksis.

Utredningen ligger nå til behandling i Kultur- og likestillingsdepartementet.

6. Vedlegg

6.1. Tipsportalen

Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet betjener den nasjonale tipsportalen for hatefulle ytringer.

<https://www.politiet.no/tips>

Her defineres hva som legges i hatefulle ytringer i et strafferettslig perspektiv. Dette er nødvendig da det i dagligtalen brukes om et bredt spekter av ytringer; som ulike former for hets, trakassering eller mobbing, og også om ytringer mot grupper som ikke er gitt et særskilt vern i hatkriminallovgivningen.

Den strafferettslige definisjonen av hatefulle ytringer finner man i straffeloven § 185.

Følgende grunnlag er gitt et særskilt vern i straffeloven:

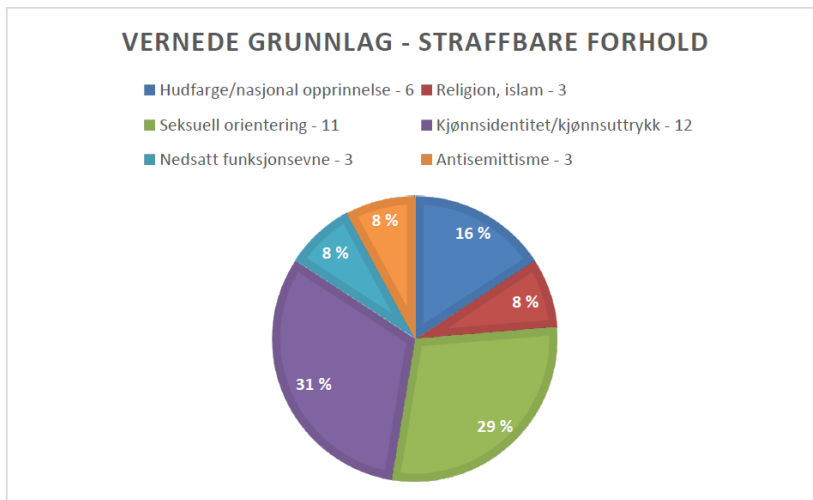
- Hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse
- Religion eller livssyn
- Seksuelle orientering
- Kjønnssidentitet eller kjønnsuttrykk
- Nedsatte funksjonsevne

I fjor mottok politiet totalt 628 tips. 207 av tipsene ble vurdert opp mot definisjonen av hatkriminalitet, og 421 tips falt utenom, og ble vurdert som annet. Vi ser at hoveddelen av tipsene som kommer inn faller utenfor den strafferettslige definisjonen av hatkriminalitet. Tipsene som ble vurdert som annet, gjelder tips som ikke omhandler de vernede grunnlagene. Disse tipsene blir likevel vurdert, behandlet eller fulgt opp på andre måter. Det kan eksempelvis være ved oversendelse av opplysninger til andre politidistrikt og/eller særorgan.

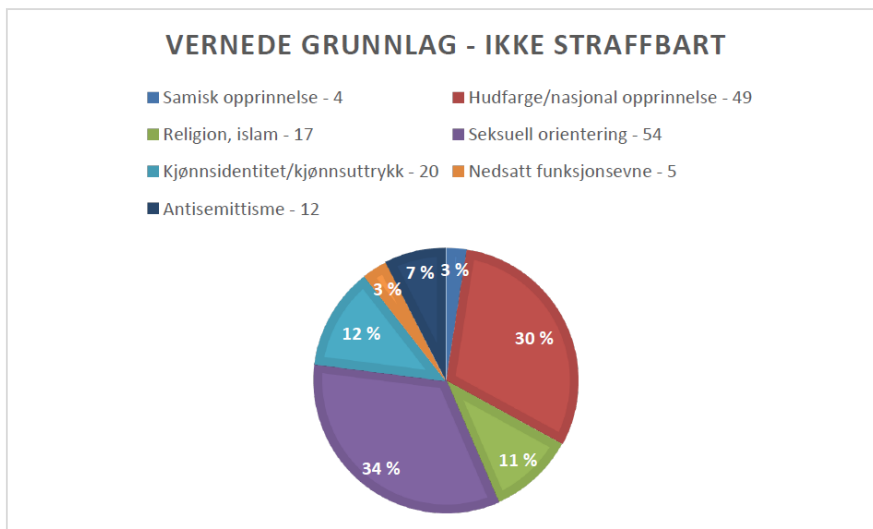
Av de 207 tipsene som ble vurdert opp mot definisjonen av hatkriminalitet ble det opprettet 32 straffesaker. Det ble opprettet 26 saker av kompetansemiljøet, mens 6 saker ble opprettet av ulike politidistrikt.

Koding

Tips som er vurdert opp imot hatkriminalitet, og vurdert som straffbare:
 Totalt er 36 tips innledningsvis vurdert som straffbare. 2 tips er kodet på flere vernede grunnlag.

Tips som er vurdert opp imot hatkriminalitet, og vurdert som ikke straffbare eller mangler opplysninger for vurdering:

Hatkriminalitet i Norge 2022

Utgitt:

Utgiver: